

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2253

[Total No. of Pages : 2

[6312]-71

T.Y.B.A. (SODL)

ENGLISH

DSE - 4 - A : Introduction to Literary Criticism

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All the questions are mandatory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- a) What are the different types of criticism?
- b) Who wrote the essay 'The literature of knowldge and literature of power'?
- c) What are the newer approaches to criticism?
- d) What did Matthew Arnold say about the critic in the touchstone method?
- e) What are the three famous unitis propagated by Aristotle?
- f) Name the four speaker in 'An Essay on Dramatic poesy'.
- g) Who was Samuel Johnnson?
- h) What remains lacking in Arnold's perspective?
- i) State the undelying concern of coleridge's 'Biographia Literaria'.
- j) Why are Arnold's views significant?
- k) List any two important plays written by Eliot.
- l) According to Eliot, how is the greatness of poem tested?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Write a short note on the basic idea in Eliot's theory of the 'objective correlative'.
- b) What is psychoanalysis? Who are the main proponents of psychoanalytic theories?
- c) Define oedipus complex. Do you agree that Oedipus complex is an important step in child's development?
- d) Write a short note on the life of Wimsatt and Beardsley.
- e) Write a short note on practical criticism.
- f) Write a main purpose of a satire?
- g) Summarize the function of criticism.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) Discuss in brief the different types of criticism.
- b) What is the difference between plato's and Aristotle's views on mimesis?
- c) What are Longinus' views on the use of hyperboles?
- d) Write a short note on Neander's (Dryden's) dialogue expressing his views on dramatic poesy.
- e) Write a synopsis of words worth and coleridge's exposition on Fancy and imagination.
- f) Write a short note point of view.
- g) How has Jonathan swift sairised the political and religious beliefs in 'Gulliver travels'.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- a) Write a note highlighting the defence of shakespeare by samuel Johnson in 'Preface to Shakespeare'.
- b) Describe the treatment of sative in George orwell's Animal Farm'.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2254

[Total No. of Pages : 2

[6312]-72

T.Y.B.A. (SODL)

MARATHI (मराठी)

DSE4-B : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) भाषा हे कशाचे प्रभावी साधन मानले जाते?
- ब) भाषा म्हणजे काय ते लिहा.
- क) स्वन म्हणजे काय ते लिहा.
- ड) अर्धस्वर म्हणजे काय?
- इ) स्वनिम म्हणजे काय?
- फ) बलाघात म्हणजे काय ते लिहा.
- य) भाषेतील सर्वात लहान भाषिक रुपाला काय म्हणतात?
- र) रुपिमांच्या प्रकारांची नावे लिहा.
- ल) वाक्याचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.
- व) वाक्य पृथक्करण म्हणजे काय ते लिहा.
- त) अर्थ परिवर्तन म्हणजे काय?
- थ) योगरूढ शब्द कशास म्हणतात?

P.T.O.

प्र.2) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- अ) भाषेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) अर्जित भाषा याविषयी माहिती लिहा.
- क) वागेंद्रियाची रचना व कार्य स्पष्ट करा.
- ड) खंडाधिष्ठीत स्वनिम संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) रूपिकांचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- फ) वाक्यविन्यास संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) अर्थविन्यास ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दापर्यंत लिहा.

[25]

- अ) सामाजिक अभ्यासपद्धती याविषयी माहिती लिहा.
- ब) अल्पप्राण व महाप्राण संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) स्वन, स्वनिम आणि स्वनांतर परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- ड) रूपिका आणि शब्द यातील फरक स्पष्ट करा.
- इ) घटना आणि रचना यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- फ) वाक्याचे घटक स्पष्ट करा.
- य) अर्थविन्यासाची व्यापकता स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) भाषाभ्यासाच्या पद्धती सांगून वर्णनात्मक अभ्यासपद्धती यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) वाक्याचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2255

[Total No. of Pages : 2

[6312]-73

T.Y.B.A. (SODL)

HINDI (हिंदी)

DSE4-C : भाषा विज्ञान और हिंदी भाषा और उसका विकास
(2019 Pattern) (Annual System)

समय : 3 घंटे/

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए।

[10]

- अ) भाषा विज्ञान की एक परिभाषा लिखिए।
- ब) भाषा विज्ञान के अध्येता को क्या कहते हैं?
- क) मात्रा किसे कहते हैं?
- ड) रूप परिवर्तन का एक कारण लिखिए।
- इ) अर्थ परिवर्तन की दिशाएँ कौन-सी हैं?
- फ) अर्थ परिवर्तन का एक कारण लिखिए।
- य) अंतर्राष्ट्रीय भाषा से क्या तात्पर्य है?
- र) बोली की एक विशेषता लिखिए।
- ल) खड़ीबोली शब्द का सर्वप्रथम प्रयोग किसने किया?
- व) पूर्वी हिंदी की दो बोलियों के नाम लिखिए।
- त) अर्थ का वैज्ञानिक अध्ययन किस विज्ञान के अंतर्गत किया जाता है?
- थ) देवनागरी लिपि की एक विशेषता लिखिए।

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[25]

- अ) भाषा विज्ञान के नामकरण को स्पष्ट कीजिए।
- ब) वर्णनात्मक भाषा विज्ञान का संक्षेप में परिचय दीजिए।
- क) रूपिम के भेद लिखिए।
- ड) अर्थादेश का सोदाहरण परिचय दीजिए।
- इ) भाषा की दो विशेषताएँ लिखिए।
- फ) बिहारी हिंदी का सामान्य परिचय दीजिए।
- य) नागरी लिपि के विकास को स्पष्ट कीजिए।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[25]

- अ) तुलनात्मक भाषा विज्ञान का सामान्य परिचय दीजिए।
- ब) ध्वनि परिवर्तन के कारण लिखिए।
- क) अर्थ विस्तार का सोदाहरण परिचय दीजिए।
- ड) बोली का सामान्य परिचय दीजिए।
- इ) देशज शब्दों को सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।
- फ) नागरी लिपि में सुधार की संभावनाओं को स्पष्ट कीजिए।
- य) भाषा विज्ञान और व्याकरण का सहसंबंध स्पष्ट कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

[10]

- अ) हिंदी के शब्दभांडार का विस्तृत परिचय दीजिए।
- ब) ध्वनि गुण का परिचय देकर ध्वनि परिवर्तन के कारणों को सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2256

[Total No. of Pages : 2

[6312]-74

T.Y.B.A. (SODL)

SANSKRIT (संस्कृत)

DSE4-D - अन्नंभट्टविरचितः तर्कसङ्ग्रहः आणि सदानन्दयतिकृतः वेदान्तसारः
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

सूचना :

Instructions :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
All questions are compulsory.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
Figures to the right indicate full marks.

Q1) Fill the blanks with the help of words in brackets. (Any Ten)

[10]

कंसातील शब्दाच्या साहाय्याने रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही दहा)

- i) शरीरान्तः संचारी वायुः।
- ii) विदुषा रचितः तर्कसङ्ग्रहः।
- iii) आकाङ्क्षा योग्यता सन्निधिश्च वाक्यार्थज्ञाने.....।
- iv) यथार्थानुभवः।
- v) प्रतिशरीरं भिन्नो विभुर्नित्यश्च।
- vi) अतीतादिव्यवहारहेतुः।
- vii) नित्यसम्बन्धः।
- viii) सगुणब्रह्मविषयमानसव्यापाररूपाणिशाण्डिल्यविद्यादीनि।
- ix) नित्यानि अकरणे प्रत्यवायसाधनानि।
- x) शीतोष्णादिद्वन्द्वसहिष्णुता।
- xi) गुरूपदिष्टवेदान्तवाक्येषु विश्वासः।
- xii) गुणान्वितायानुगताय सर्वदाप्रदेयमेतत्सततं।

(उपासनानि, कालः, श्रद्धा, हेतुः, चतुर्विधः, समवायः, सन्ध्यावन्दनादीनि, प्राणः, अन्नंभट्टेन, तितिक्षा, मुमुक्षवे, जीवः,)

P.T.O.

Q2) Explain with reference to context any five of the following.

[25]

खालीलपैकी कोणत्याही पाचांचे संसर्ग स्पष्टीकरण करा.

- i) ज्ञानाधिकरणमात्मा।
- ii) बालानां सुखबोधाय क्रियते तर्कसंग्रहः।
- iii) इन्द्रियार्थसन्निकर्षजन्यं ज्ञानं प्रत्यक्षम्।
- iv) शब्दगुणकमाकाशम्।
- v) तत्रानुबन्धो नाम अधिकारिविषयसम्बन्धप्रयोजनानि।
- vi) नैमित्तिकानि पुत्रजन्माद्यनुबन्धीनि जातेष्ट्यादीनि।
- vii) “देवात्मशक्तिस्वगुणैर्निगूढाम्” इत्यादिश्रुतेश्च।

Q3) Write notes. (any Five)

[25]

टीपा लिहा. (कोणत्याही पाच)

- i) उपमिति:
- ii) अनैकान्तिकः हेत्वाभासः
- iii) तेजः
- iv) निर्विकल्पसमाधिः
- v) मननं निदिध्यासनं च
- vi) अनुबन्धचतुष्टयम्
- vii) वेदान्तसारस्य मङ्गलाचरणम्

Q4) Explain in detail the concept ‘अध्यारोप’.

‘अध्यारोप’ संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

[10]

OR/किंवा

Write an essay on ‘जीवन्मुक्तः’

‘जीवन्मुक्तः’ यावर निबंध लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2257

[6312]-75

T.Y. B.A. (SODL)

HISTORY

**DSE4-E : Constitutional Developments in India (1773 to 1853 and
1858 to 1950)**

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in one sentence (Any 10) :

[10]

- a) In which year did the battle of Plassey take place?
- b) Between whom was the Treaty of Shrirangpattana?
- c) In which year the Regulating Act was introduced?
- d) By which Act freedom of trade with India was granted to all British Merchants?
- e) At which place in India was the 'Queen's Proclamation' read?
- f) Who was the first Viceroy of India?
- g) What is the other name of the Indian Councils Act, 1909?
- h) In which Congress Session the Simon Commission was boycotted?
- i) In which year was the Second Round Table Conference held?
- j) Which ministerial position was created in British Parliament to look after the India administration?
- k) By which Act the 'Board of Control' was established?
- l) Which law ended the Company's trade monopoly in China?

P.T.O.

Q2) Answer the following any five questions out of seven. **[25]**

- a) Discuss charter Act, of 1813 AD.
- b) State the salient features of the constitution of India.
- c) Explain the structure of East India Company.
- d) Assessment Act of 1853 AD.
- e) Write a detailed information of the Act of 1935 AD.
- f) Write about the importance & impacts of the montesgu-chelmsford-Reform Act.
- g) Discuss the 'Round Table Conference'?

Q3) Short Note (Any 5) **[25]**

- a) Crips Mission.
- b) Bharat Mandal.
- c) Pitt's India Act.
- d) 1858-India Act.
- e) Nehru Report.
- f) Charter Act-1793.
- g) Simon commission.

Q4) Answer any one question in 150 to 200 words. **[10]**

- a) Write detailed information on Indian Independence Act.
- b) Write detailed information on 'Queen's proclamation.

Total No. of Questions : 4]

PC2257

[6312]-75

T.Y. B.A. (SODL)

HISTORY

DSE4-E : Constitutional Developments in India (1773 to 1853 and
1858 to 1950)

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[10]

- अ) प्लासीची लढाई किती साली झाली?
- ब) श्रीरंगपट्टणचा तह कोणामध्ये झाला?
- क) नियामक कायदा कोणत्या साली लागू करण्यात आला?
- ड) सर्व ब्रिटीश व्यापाऱ्यांना भारतासोबत व्यापार स्वातंत्र्य कोणत्या कायद्यामुळे देण्यात आले?
- इ) राणीचा जाहीरनामा भारतामध्ये कोणत्या ठिकाणी वाचण्यात आला?
- फ) भारताचे पहिले व्हाईसरॉय कोण?
- य) 'इंडियन कौन्सिल ॲक्ट-1909' चे दुसरे नांव काय?
- र) कोणत्या काँग्रेस अधिवेशनात सायमन कमिशनवर बहिष्कार टाकण्यात आला?
- ल) दुसरी गोलमेज परिषद कोणत्या साली झाली?
- व) भारताचा कारभार बघण्यासाठी ब्रिटीश पार्लमेंटमध्ये कोणते मंत्री पद निर्माण केले?
- त) कोणत्या कायद्याने 'Board of Control' (नियंत्रण मंडळ) स्थापन करण्यात आला?
- थ) कोणत्या कायद्याने कंपनीची चीनमधील व्यापारी मक्तेदारी संपुष्टात आली?

प्र.2) खालील सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) इ.स. 1813 च्या सनदी कायद्याची चर्चा करा.
- ब) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) ईस्ट इंडिया कंपनीची संरचना स्पष्ट करा.
- ड) इ.स. 1853 च्या कायद्याचे मुल्यमापन करा.
- इ) इ.स. 1935 च्या कायद्याची सविस्तर माहिती लिहा.
- फ) मॉंटग्यु-चेम्सफोर्ड सुधारणा कायद्याचे महत्त्व व परिणाम याची माहिती लिहा.
- य) 'गोलमेज परिषद' यावर चर्चा करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही पाच)

[25]

- अ) क्रिप्स मिशन
- ब) भारत मंडळ
- क) पिट्स इंडिया ॲक्ट
- ड) 1858-भारत कायदा
- इ) नेहरू अहवाल
- फ) 1793-सनद कायदा
- य) सायमन कमिशन

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 ते 200 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) भारतीय स्वातंत्र्याचा कायदा यावर सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) राणीच्या जाहिरनाम्याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2258

[6312]-76
T.Y. B.A. (SODL)
ECONOMICS
DSE4 - G : Public Finance
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagram where necessary.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) Define public finance.
- b) What is mean by indirect tax?
- c) What is mean by public expenditures?
- d) Define public debt.
- e) What is full form of FRBM act?
- f) What is mean by Fiscal Policy?
- g) Define Budget.
- h) What is mean by deficit finance.
- i) What is mean by shifting of tax?
- j) Define taxable capacity.
- k) What is mean by private finance?
- l) What is mean by capital expenditure?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven the following : **[25]**

- a) Explain the importance of public finance.
- b) Explain the merits of direct tax.
- c) Explain the reason for increasing public expenditure.
- d) Explain the objectives of fiscal policy.
- e) State the classification of budget.
- f) Explain the role of deficit financing in developing countries.
- g) Explain the role of finance commission.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : **[25]**

- a) Explain the principle of maximum social advantages.
- b) State the concept of impact of tax.
- c) Explain the Wagners law of public expenditure.
- d) Explain the importance of public debt.
- e) Explain the limitations of fiscal policy.
- f) Explain the effects of deficit financing.
- g) State the concept of Gender budget.

Q4) Attempt any one out of two from the following : **[10]**

- a) Explain the nature and scope of public finance.
- b) Explain the recommendations of 15th finance commission.

Total No. of Questions : 4]

PC2258

[6312]-76
T.Y. B.A. (SODL)
ECONOMICS
DSE4 - G : Public Finance
(2019 Pattern) (Annual System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सार्वजनिक आयव्यय व्याख्या द्या.
- ब) अप्रत्यक्ष कर म्हणजे काय?
- क) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय?
- ड) सार्वजनिक कर्ज व्याख्या द्या.
- इ) FRBM कायद्याचे पूर्ण रूप काय?
- फ) राजकोषीय धोरण म्हणजे काय?
- य) अंदाजपत्रक व्याख्या द्या.
- र) तुटीचा अर्थभरणा म्हणजे काय?
- ल) कर संक्रमण म्हणजे काय?
- व) करदेय क्षमता व्याख्या द्या.
- त) खाजगी आयव्यय म्हणजे काय?
- थ) भांडवली खर्च म्हणजे काय?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सार्वजनिक आयव्ययाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) प्रत्यक्ष कराचे गुण स्पष्ट करा.
- क) सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- ड) राजकोषीय धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- इ) अंदाजपत्रकाचे वर्गीकरण सांगा.
- फ) विकसनशील देशात तुटीच्या अर्थभरण्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- य) वित्त आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सात प्रश्नांपैकी पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व स्पष्ट करा.
- ब) कराभार संकल्पना सांगा.
- क) सार्वजनिक खर्चाचा वॅगनर यांचा नियम स्पष्ट करा.
- ड) सार्वजनिक कर्जाचे महत्त्व स्पष्ट करा .
- इ) राजकोषीय धोरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- फ) तुटीच्या अर्थभरण्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- य) जेंडर अंदाजपत्रक संकल्पना सांगा.

प्र.4) खालील दोन प्रश्नांपैकी एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सार्वजनिक आयव्ययाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) 15 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2259

[6312]-77

T.Y. B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

DSE4 - H : International Relations

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) Who wrote the book 'Political Among Nation'?
- b) When did the French Revolution take place?
- c) What is added value?
- d) Define cold war.
- e) How many member countries are currently in UNO?
- f) Where is the headquarters of the International Court of Justice?
- g) Where and when was the first session of the Independent Nations held?
- h) Meaning of GATT agreement.
- i) What is poverty?
- j) Meaning of fundamental right.
- k) When was the universal declaration of human right adopted?
- l) Name the period of World War II.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Importance of International relations.
- b) Characteristics of idealistic approach.
- c) Result of World War II.
- d) Five elements.
- e) Effects of Globalization.
- f) South-South co-operation.
- g) Types of human rights.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Features of Karl Marx's theory of state.
- b) Write the causes of World War II.
- c) State the major components of the European Union.
- d) Write the factors that promote globalization.
- e) Write the causes of malnutrition.
- f) State the economic factors that lead to poverty.
- g) Importance of environmental protection.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) Explain the causes of cold war by explaining the meaning of cold war.
- b) What is terrorism? Explain the characteristics of terrorism.

Total No. of Questions : 4]

PC2259

[6312]-77

T.Y. B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

DSE4 - H : International Relations
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूल इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) 'पॉलिटिकल अमॉंग नेशन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
- ब) फ्रेंच राज्यक्रांती केंव्हा झाली?
- क) अतिरिक्त मूल्य म्हणजे काय?
- ड) शीतयुद्धाची व्याख्या द्या.
- इ) सध्या युनोचे सदस्य देश किती आहेत?
- फ) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे मुख्यालय कोठे आहे?
- य) अलिप्त राष्ट्र गटाचे पहिले अधिवेशन कोठे व केंव्हा झाले?
- र) गॅट करार अर्थ सांगा.
- ल) दारिद्र्य म्हणजे काय?
- व) मूलभूत हक्काचा अर्थ.
- त) मानवाधिकारांचा सार्वत्रिक जाहीरनामा कधी स्वीकारला?
- थ) दुसऱ्या महायुद्धाचा कालखंड सांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे महत्त्व.
- ब) आदर्शवादी दृष्टिकोनाची वैशिष्ट्ये.
- क) दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम.
- ड) पंचशील तत्त्वे.
- इ) जागतिकीकरणाचे परिणाम.
- फ) दक्षिण-दक्षिण सहकार्य.
- य) मानवाधिकाराचे प्रकार.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) कार्ल मार्क्स यांचा राज्यविषयक सिद्धांताची वैशिष्ट्ये.
- ब) दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे लिहा.
- क) युरोपियन संघातील प्रमुख घटक सांगा.
- ड) जागतिकीकरणाला चालना देणारे घटक लिहा.
- इ) कुपोषणाची कारणे लिहा.
- फ) दारिद्र्यास कारणीभूत असणारे आर्थिक घटक सांगा.
- य) पर्यावरण संरक्षणाचे महत्त्व सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) शीतयुद्धाचा अर्थ सांगून, शीतयुद्धाची कारणे स्पष्ट करा.
- ब) दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2260

[Total No. of Pages : 4

[6312]-78

T.Y. B.A. (SODL)

PUBLIC ADMINISTRATION

DSE4-J : Administrative Thinkers

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) State the administrative principles described by Kautilya.
- b) What is Janapad?
- c) Who is the father of scientific management?
- d) Name the books of Woodrow Wilson.
- e) Karl Marx's was the editor of which newspaper.
- f) Name two books written by P. Jawaharlal Nehru.
- g) Who is considered the father of American humanism?
- h) Who coined the term knowledge worker first?
- i) What is motivation?
- j) Bourgeoisie noun.
- k) What mark described as Hegel's bureaucracy?
- l) Traditional authority two forms of power.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven the following :

[25]

- a) The work of the King told by Kautilya.
- b) Principle of Government management.
- c) Features of bureaucracy described by Marx.
- d) What paths did P. Jawaharlal Nehru adopt for socialism?
- e) Qualities of a confident person.
- f) Five steps of objective top management.
- g) Features of Bureaucracy-Max Weber.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) State the characteristics of legal authority.
- b) State the factors that make governance work successful.
- c) Define functional foreman.
- d) Write a critique of Taylor's Government management.
- e) State the divisions of the administrative system according to Kautilya.
- f) Administration and politics dichotomy.
- g) Principles of Authority.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) Explain the main features of Max Weber's Bureaucracy.
- b) Explain the Abraham Maslow's hierarchy of needs theory.

Total No. of Questions : 4]

PC2260

[6312]-78

T.Y. B.A. (SODL)

PUBLIC ADMINISTRATION

DSE4-J : Administrative Thinkers
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) कौटिल्याने वर्णन केलेली प्रशासकीय तत्त्वे सांगा.
- ब) जनपद म्हणजे काय?
- क) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक कोण?
- ड) वुड्रो विल्सन यांच्या ग्रंथाची नावे सांगा.
- इ) कार्ल मार्क्स कोणत्या वृत्तपत्राचे संपादक होते?
- फ) पं. जवाहरलाल लिखित दोन पुस्तकांची नावे सांगा.
- य) अमेरिकन मानवतावादाचे जनक कोणास मानतात?
- र) 'ज्ञानाधारित कामगार' हा शब्द सर्वप्रथम कोणी वापरला?
- ल) अभिप्रेरणा म्हणजे काय?
- व) बुझर्वा संज्ञा.
- त) मार्क्सने हेगेलच्या नोकरशाहीचे काय वर्णन केले आहे?
- थ) परंपरागत अधिकार सत्तेचे दोन प्रकार.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) कौटिल्याने सांगितलेली राजाची कार्ये.
- ब) शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्त्वे.
- क) मार्क्सने वर्णन केलेल्या नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये.
- ड) पं. जवाहरलाल नेहरू यांनी समाजवादासाठी कोणते मार्ग स्वीकारले?
- इ) आत्मसिद्धी व्यक्तीची गुण वैशिष्ट्ये.
- फ) उद्दिष्टाधिष्ठित व्यवस्थापनाच्या पाच पायऱ्या.
- य) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये – मॅक्स वेबर.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) कायदेशीर अधिकारसत्तेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) शासन कार्य यशस्वीपणे पार पाडणारे घटक सांगा.
- क) कार्यात्मक फोरमन अर्थ सांगा.
- ड) टेलरच्या शास्त्रीय व्यवस्थापनावरील टीका लिहा.
- इ) कौटिल्यच्या मते प्रशासकीय यंत्रणेचे विभाग सांगा.
- फ) प्रशासन आणि राजकारण द्विभाजन.
- य) अधिकारसत्तेची तत्त्वे.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) मॅक्स वेबरच्या नोकरशाहीची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) अब्राहम मास्लोचा गरजा पदसोपान सिद्धांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2261

[Total No. of Pages : 2

[6312]-79

T.Y.B.A. (SODL)

MATHEMATICS

DSE4 - N : Ordinary Differential Equations and Partial Differential Equations

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of scientific non-programmable calculator is allowed.

Q1) Attempt any TEN of the following:

[10]

- a) Find the general solution of $\frac{dy}{dx} = y^2 + 1$.
- b) Give an example of second order differential equation of degree 2.
- c) True or False. Parametric equations of surface are unique.
- d) Find direction ratios of the normal to the surface $x^2 + y + 2z = 0$ at a point $P(1, 0, 1)$.
- e) Compute the Wronskian of the functions $y_1(x) = \sin(x)$ and $y_2(x) = \cos(x)$ on $(-\infty, \infty)$.
- f) Find the general solution of $(D^2 - 1)y = 0$.
- g) Find $\frac{1}{D+1}e^{3x}$.
- h) Find $\frac{1}{D^2 + 2}\sin(3x)$.
- i) Find particular integral of $(D^2 - 4)y = e^{3x}$.
- j) Eliminate the arbitrary function f from the equation $z = 2x + f(xy)$.
- k) Eliminate the arbitrary constants a and b from the equation $z = (x - a) + (y - b)$.
- l) Find the complementary function of the equation $(D - D')z = 0$.

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE of the following:

[25]

- a) Solve $\frac{d^2y}{dx^2} - 3\frac{dy}{dx} + 2y = 2^x$.
- b) Solve by method of undetermined coefficients $(D^2 + 4)y = x$.
- c) Prove that $\frac{1}{f(D)}e^{ax}V = e^{ax}\frac{1}{f(D+a)}V$.
- d) Find the general solution of the equation $y'' - 2xy' + y = 0$ using power series solution method.
- e) Find the general solution of the system of differential equations $\frac{dx}{dy} = x, \frac{dy}{dt} = -3y$.
- f) Solve the initial value problem $y'' + y = 0, y(0) = 1, y'(0) = -1$.
- g) Find the particular integral of differential equation $(y'' + 1)y = \sin(x) + \cos(x)$.

Q3) Attempt any FIVE of the following:

[25]

- a) Verify that the differential equation $x^2dx + y^2dy - z^2dz = 0$ is integrable.
- b) Solve $x(y^2 - 1)dx + y(x^2 - z^2)dy - z(y^2 - 1)dz = 0$.
- c) Prove that a Pfaffian differential equation in two variable always possesses an integrating factor.
- d) Explain a method to solve $Pp + Qq = R$.
- e) Find integral curves of the equations $\frac{dx}{x^2} = \frac{dy}{y^2} = \frac{dz}{z^2}$.
- f) Solve $a(p + q) = z$.
- g) If $z = f(x + ay) + g(x - ay)$, then show that $t = a^2r$, where f, g are arbitrary functions and a is a constant.

Q4) Attempt any ONE of the following:

[10]

- a) Find Frobenius series solution of $2x^2y'' + 3xy' - (x^2 + 1)y = 0$ around regular singular point $x = 0$.
- b) Reduce to canonical form $r - 4s + 4t = 0$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2262

[Total No. of Pages : 2

[6312]-80

T.Y.B.A. (SODL)

ENGLISH

DSE 3 - A : Appreciating Novel
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- a) When was Richardson's 'Pamela' published?
- b) Who wrote Utopia?
- c) Who is narrator?
- d) What is dialogue?
- e) What is detective Fiction?
- f) What is another name for the Gothic novel?
- g) What are the themes 'Silas Marner' covers?
- h) Who is Sarah?
- i) How many years is the novel 'Silas Marner' spreadover?
- j) How many parts is the novel 'A Farewell to Arms' divided into?
- k) Who is the narrator in the novel 'A Farewell to Arms'?
- l) Where does Raman live?

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Discuss Raman's personality in brief.
- b) Examine the theme of irony in the novel 'The painter of signs'.
- c) Who is Rinaldi? What role does he play in the novel 'A Farewell to Arms'?
- d) Discuss Frederic's experiences in the hospital.
- e) Briefly explain Godfrey's character.
- f) How do the villagers in Raveloe perceive silas marner?
- g) Write a short note on 'Gothic Novel'.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Write a short note on setting and atmosphere.
- b) Discuss in brief various literary devices used in the novel 'Silas Marner'.
- c) What happened with Marner in Latern Yard?
- d) Write a short note on destruction brought about by war in the novel 'A Farewell to Arms'.
- e) Discuss the character of Catherine.
- f) Who is Laxmi? What type of belief she represents in the Novel 'The Painter of Signs'.
- g) Write a brief note on R.K. Narayan's life & works.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) Explain various types of Novel.
- b) What is the iceberg theory? How is it applied in the novel 'Farewell to Arms'?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2263

[Total No. of Pages : 2

[6312]-81

T.Y.B.A. (SODL)

MARATHI (मराठी)

DSE3-B : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) केसोबास यांनी कोणत्या ग्रंथाचे संपादन केले?
- ब) संत जनाबाईला कोणाची दासी म्हटले आहे?
- क) वाङ्मयेतिहासाचे लेखन कोणत्या प्रकारानुसार करता येते?
- ड) धवळ्यांची निर्मिती कोणी केली आहे?
- इ) बहामनी काळ हा कोणता कालखंड धरला जातो?
- फ) संत रामदास महाराज यांनी लिहिलेल्या कोणत्याही दोन ग्रंथांची नावे लिहा?
- य) मराठी भाषेतील पहिला चरित्रग्रंथ कोणता ते लिहा?
- र) बखर वाङ्मयाचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा?
- ल) कोणता पंथ महाराष्ट्रात उगम पावला असला तरी त्याचा प्रसार उत्तर भारतात पंजाब आणि काश्मीरपर्यंत झाला.
- व) 'ऊस डोंगा परीस नोहे डोंगा'..... हा अभंग कोणत्या संताचा आहे?
- त) महानुभव पंथाचे प्रवर्तक कोण आहेत?
- थ) लीळा चरित्र हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?

P.T.O.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- अ) संत चोखामेळा या संताविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- ब) 'लीळा चरित्रा' विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- क) वाङ्मयेतिहास संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) पेशवेकालीन सामाजिक परिस्थितीचे चित्रण करा.
- इ) शाहीर अनंतफंदी यांचा परिचय करून द्या.
- फ) बखर वाङ्मयाचे विशेष लिहा.
- य) संत प्रभावळीतील संतांचा परिचय करून द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- अ) परशुराम, रामजोशी यांच्या काव्याचा परिचय करून द्या.
- ब) संत रामदासांचे वाङ्मयीन कार्य स्पष्ट करा.
- क) लावणी वाङ्मयाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये लिहा.
- ड) संत जनाबाई यांच्या भक्तीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- इ) फादर स्टीफन्स यांच्या मराठी विषयक कार्याची ओळख करून द्या.
- फ) महानुभाव पंथातील 'साती ग्रंथाचा' परिचय सविस्तर करा.
- य) 'संत एकनाथ लोकशिक्षक होते' या विधानाचा परामर्श द्या.

प्र.4) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) संत तुकारामाचे वाङ्मयीन कार्य विशद करा.
- ब) पोवाडा वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2264

[Total No. of Pages : 2

[6312]-82

T.Y.B.A. (SODL)

HINDI (हिन्दी)

DSE3-C : हिंदी साहित्य का इतिहास
(2019 Pattern) (Annual System)

समय : 3 घंटे/

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित प्रश्नों में से दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए।

[10]

- अ) आदिकाल को सिद्ध सामंत काल किसने कहा है?
- ब) 'पृथ्वीराज रासो' के लेखक कौन हैं?
- क) सुफी काव्यधारा के प्रमुख कवि का नाम लिखिए।
- ड) सूरदास किस काव्यधारा के कवि हैं?
- इ) बिहारी के रचना का नाम लिखिए।
- फ) रीतिकाल की समय सीमा लिखिए।
- य) किस युग को 'जागरण सुधार काल' की संज्ञा दी गई है?
- र) छायावाद के प्रमुख कवियों के नाम लिखिए।
- ल) रामधारीसिंह 'दिनकर' के प्रमुख रचनाओं के नाम लिखिए।
- व) प्रयोगवाद के प्रवर्तक किसे माना जाता है?
- त) 'परीक्षा गुरू' उपन्यास के लेखक कौन हैं?
- थ) पंचपरमेश्वर कहानी के लेखक कौन हैं?

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित प्रश्नों में से पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[25]

- अ) रासो काव्य की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए।
- ब) संत काव्य की विशेषताएँ लिखिए।
- क) रीतिबद्ध काव्यधारा की प्रमुख प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए।
- ड) मैथिलीशरण गुप्त का परिचय दीजिए।
- इ) प्रयोगवाद की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए।
- फ) उपन्यासकार के रूप में प्रेमचंद का परिचय दीजिए।
- य) आचार्य रामचंद्र शुक्ल के हिंदी साहित्य के कालविभाजन पर प्रकाश डालिए।

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्नों में से पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[25]

- अ) 'पृथ्वीराज रासो' रचना का परिचय दीजिए।
- ब) कवि 'तुलसीदास' का परिचय दीजिए।
- क) 'आधुनिक काल' की पृष्ठभूमि पर प्रकाश डालिए।
- ड) 'भारतेंदुयुगीन' काव्य की सामान्य विशेषताएँ लिखिए।
- इ) कवि के रूप में 'कबीर' का परिचय दीजिए।
- फ) 'छायावाद' को सामाजिक और सांस्कृतिक परिस्थिति पर प्रकाश डालिए।
- य) प्रसाद युग के प्रमुख नाटककारों पर प्रकाश डालिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्नों में से एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

[10]

- अ) हिंदी उपन्यास साहित्य के विकास क्रम पर प्रकाश डालिए।
- ब) हिंदी के प्रमुख नाटककारों का परिचय दीजिए।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2265

[Total No. of Pages : 2

[6312]-83

T.Y.B.A. (SODL)

SANSKRIT (संस्कृत)

DSE3-D : लघुसिद्धान्त कौमुदी आणि वैदिक वाङ्मयाचा इतिहास
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q1) Solve any ten questions of the following :

[10]

खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- i) 'वषट्' युक्ते का विभक्तिः भवति?
- ii) अनुक्ते कर्तरि का विभक्तिः भवति?
- iii) उक्ते कर्मणि का विभक्तिः भवति?
- iv) 'हकारादिषु अकारः किमर्थं योजितः'?
- v) 'साधकतमं' किं कारकम्?
- vi) 'पद' इति शब्दस्य व्याख्यां लिखतु?
- vii) 'तल्लीनः' इति सन्धिः केन सूत्रेण भवति?
- viii) वेदपुरुषस्य 'पादौ' किं वेदाङ्गं विद्यते?
- ix) अथर्ववेदस्य कति शाखाः सन्ति?
- x) ऋग्वेदस्य द्वितीयमण्डलस्य ऋषिः कः?
- xi) 'ऋक्' नाम किम्?
- xii) 'लृ' इति वर्णस्य कति प्रकाराः भवन्ति?

P.T.O.

Q2) Attempt any five from the following :

[25]

खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

- i) इत् – Write short note. थोडक्यात टीप लिहा.
- ii) उच्चारणस्थानानि – Discuss. चर्चा करा.
- iii) Explain any two सूत्रास of अच्संधि with examples.
अच्संधीतील कोणतीही दोन सूत्रे सोदाहरण स्पष्ट करा.
- iv) आभ्यान्तरप्रयत्ना : – Write short note. थोडक्यात टीप लिहा.
- v) विसर्जनीयस्य–Explain सूत्र. सूत्र स्पष्ट करा.
- vi) प्रकृतिभावसंधि – Describe with example. सोदाहरण वर्णन करा.
- vii) 'प्रथमाविभक्ति' – Explain. स्पष्ट करा.

Q3) Attempt any five from the following.

[25]

खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

- i) Write an essay on the structure of the ऋग्वेद.
ऋग्वेदाची रचना यावर निबंध लिहा.
- ii) 'यजुर्वेद।' Explain it. स्पष्ट करा.
- iii) 'आरण्यके।' Explain it. स्पष्ट करा.
- iv) Write an essay on the छान्दोग्योपनिषद्.
छान्दोग्योपनिषद् या विषयावर निबंध लिहा.
- v) Write note on उपनिषद्. उपनिषद् यावर टीप लिहा.
- vi) Describe the नारदीय शिक्षा. नारदीय शिक्षा विषयी वर्णन करा.
- vii) Write note on time period of ऋग्वेद. ऋग्वेद कालखंड यावर टीप लिहा.

Q4) Attempt any one from the following.

[10]

खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

- i) Explain 'अधिकरणकारक' with example.
'अधिकरणकारक' सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ii) Discuss topic - वेदांग.
वेदांग याविषयी चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2266

[6312]-84

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

**DSE3-E : Introduction to Historiography & Applied History
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in one sentence (any 10).

[10]

- a) In which year archaeological survey of India was established?
- b) Who founded the asiatic society in India.
- c) Which was the first newspaper in India?
- d) What is 'Primary Source'?
- e) What type of source is 'Powada'?
- f) What is a 'Footnote'?
- g) How many UNESCO - world Heritage sites are there in India?
- h) In which year 'All India Radio' established?
- i) What is a 'Hypothesis'?
- j) What is an 'Archives'?
- k) What is a 'Bibliography'?
- l) Who started 'Darpana' newspaper?

P.T.O.

Q2) Answer the following any five questions out of seven.

[25]

- a) Explain the application of History to Geography.
- b) Explain the importance historical sources.
- c) Review briefly the development of newspapers in India.
- d) Explain the process of internal criticism.
- e) Explain in detail the various types of media.
- f) Write a detailed information of Archives in Maharashtra.
- g) Write any definition of History & explain nature of History?

Q3) Short note (any 5)

[25]

- a) Oral sources.
- b) Research objectives
- c) External criticism
- d) Sir William Jones
- e) Archaeological sources
- f) Museums
- g) History & Political Science correlation

Q4) Answer any one question in 150 to 200 words.

[10]

- a) Write in detail about world heritage sites in India.
- b) Explain the Historical research methods in details.

Total No. of Questions : 4]

PC2266

[6312]-84

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

DSE3-E : Introduction to Historiography & Applied History
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[10]

- अ) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षणची स्थापना कोणत्या साली झाली?
- ब) एशियाटीक सोसायटीची स्थापना भारतात कोणी केली?
- क) भारतातील पहिले वृत्तपत्र कोणते?
- ड) प्राथमिक साधने म्हणजे काय?
- इ) 'पोवाडा' हे कोणत्या प्रकाराचे साधन आहे?
- फ) 'तळटिपा' म्हणजे काय?
- य) भारतामधील UNESCO- जागतिक वारसास्थळे किती आहेत?
- र) 'ऑल इंडिया रेडीओ' ची स्थापना कोणत्या साली झाली?
- ल) 'गृहितक' म्हणजे काय?
- व) 'पुराभिलेखागार' म्हणजे काय?
- त) 'संदर्भ सूची' म्हणजे काय?
- थ) 'दर्पण' वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) इतिहासाचे भुगोल विषयाशी असलेले उपयोजन स्पष्ट करा.
- ब) ऐतिहासिक साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
- क) भारतातील वृत्तपत्रांच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- ड) अंतरंग परिक्षण प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) माध्यमांचे विविध प्रकारांची सविस्तर माहिती लिहा.
- फ) महाराष्ट्रातील पुराभिलेखागारांची सविस्तर माहिती लिहा.
- य) इतिहासाची कोणतीही एक व्याख्या लिहा व इतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही पाच)

[25]

- अ) मौखिक साधने
- ब) संशोधन उद्दिष्टे
- क) बहीरंग परिक्षण
- ड) सर विल्यम जोन्स
- इ) पुरातत्वीय साधने
- फ) संग्रहालये
- य) इतिहास व राज्यशास्त्र सहसंबंध

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 ते 200 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) भारतातील जागतिक वारसा स्थळांबाबत सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) ऐतिहासिक संशोधन पद्धती सविस्तर विषद करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2267

[6312]-85

T.Y. B.A. (SODL)

ECONOMIC

**DSE 3-G : International Economics
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) Define international economics.
- b) What is mean by Intra-industry trade?
- c) What is mean by terms of trade?
- d) Define balance of payment.
- e) What is mean by free trade policy?
- f) What is mean by Foreign trade?
- g) Define foreign capital.
- h) What is mean by foreign exchange rate?
- i) What is full form of EEC?
- j) Define foreign direct investment.
- k) Define gross terms of trade.
- l) Who introduced the absolute cost advantage theory?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following : **[25]**

- a) Explain the difference between inter regional and international trade?
- b) Explain the theory of Heckscher Ohlin.
- c) Explain the importance of terms of trade.
- d) State the components of balance of payment.
- e) Explain the concept of protection trade policy.
- f) Explain the role of foreign capital in economic development.
- g) State the functions of foreign exchange market.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : **[25]**

- a) Explain the theory of comparative cost advantage.
- b) Explain the determinants of terms of trade.
- c) Explain the causes of disequilibrium of balance of payment.
- d) Explain the growth of Indian Foreign trade.
- e) State the problems of Foreign capital.
- f) Explain the concepts of Flexible exchange rate.
- g) Explain the functions of world trade organization.

Q4) Attempt any one out of two from the following : **[10]**

- a) Explain the scope of international economics.
- b) Explain the role of Foreign trade in economic development.

Total No. of Questions : 4]

PC2267

[6312]-85

T.Y. B.A. (SODL)

ECONOMIC

DSE 3-G : International Economics
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र व्याख्या द्या.
- ब) उद्योगांतर्गत व्यापार म्हणजे काय?
- क) व्यापारशर्ती म्हणजे काय?
- ड) व्यवहारतोल व्याख्या द्या.
- इ) खुले व्यापार धोरण म्हणजे काय?
- फ) विदेशी व्यापार म्हणजे काय?
- य) परकीय भांडवल व्याख्या द्या.
- र) विदेशी विनिमय दर म्हणजे काय?
- ल) EEC चे पूर्ण रूप काय?
- व) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक व्याख्या द्या.
- त) स्थूल व्यापारशर्ती व्याख्या द्या.
- थ) निरपेक्ष खर्च लाभ सिद्धांत कोणी मांडला?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार यातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) हेक्शचर ओहलीन यांचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) व्यापारशर्ती चे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) व्यवहारतोलाची संरचना सांगा.
- इ) संरक्षित व्यापार धोरण संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) आर्थिक विकासात विदेशी भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.
- य) विदेशी विनिमय बाजाराची कार्ये सांगा.

प्र.3) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) तुलनात्मक खर्च लाभ सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यापारशर्ती निर्धारक घटक स्पष्ट करा.
- क) व्यवहारतोल असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.
- ड) भारतीय विदेशी व्यापाराची वृद्धी स्पष्ट करा.
- इ) विदेशी भांडवलाच्या समस्या सांगा.
- फ) बदलता विनिमय दर संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दोन प्रश्नांपैकी एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) आर्थिक विकासात विदेशी व्यापाराची भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2268

[6312]-86

T.Y. B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

DSE 3-H : Public Administration

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) What is Public Administration?
- b) Who introduced the concept of bureaucracy first?
- c) What is command?
- d) In which university was the mino brook conference held?
- e) James C. Charlsworth was president of which council.
- f) Who is considered to be the pioneer of new Public Administration?
- g) Who wrote the book Dynamic Administrative?
- h) Who first coined the term Governance?
- i) Write the full form of 'SMART'.
- j) What is administrative reform?
- k) What is civil service?
- l) What is recruitment?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Features of new Public Administration.
- b) Traditional Approach.
- c) Indicators of Good Governance.
- d) Disadvantages of Public-private sector partnerships.
- e) Characteristics of Bureacracy.
- f) Eligibility required for recruitment.
- g) Types of budgets.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) State the importance of public administration.
- b) Write the features of behaviourist approach.
- c) E-Governance types of communication.
- d) Mention the disadvantages of Civil Services.
- e) State the principles of administrative reform.
- f) Write the process of budgeting in India.
- g) State the ways of administrative accountability.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) Explain the nature and scope of public administration by explaining the meaning of public administration.
- b) What is training? Explain the purpose and types of training.

Total No. of Questions : 4]

PC2268

[6312]-86

T.Y. B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

DSE 3-H : Public Administration
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) लोकप्रशासन म्हणजे काय?
- ब) नोकरशाही ही संकल्पना प्रथम कोणी मांडली?
- क) आज्ञैक्य म्हणजे काय?
- ड) मिनो ब्रुक परिषद कोणत्या विद्यापीठात झाली?
- इ) जेम्स सी. चार्ल्सवर्थ हे कोणत्या परिषदेचे अध्यक्ष होते?
- फ) नवलोकप्रशासनाचे प्रणेते कोणास मानले जाते?
- य) 'गतिशील व्यवस्थापन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
- र) शासनव्यवहार हा शब्द प्रथम कोणी वापरला?
- ल) SMART चे पूर्ण रूप लिहा.
- व) प्रशासकीय सुधारणा म्हणजे काय?
- त) सनदी सेवक म्हणजे काय?
- थ) भरती म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) नवलोकप्रशासनाची वैशिष्ट्ये.
- ब) पारंपरिक दृष्टिकोन.
- क) सुशासनाचे निर्देशक.
- ड) सार्वजनिक-खासगी क्षेत्र भागीदारीचे तोटे.
- इ) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये.
- फ) भरतीसाठी आवश्यक पात्रता.
- य) अंदाजपत्रकाचे प्रकार.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) लोकप्रशासनाचे महत्त्व सांगा.
- ब) वर्तनवादी दृष्टिकोनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) ई-शासनातील संवादाचे प्रकार लिहा.
- ड) सनदी सेवेचे तोटे सांगा.
- इ) प्रशासकीय सुधारणेची सूत्रे सांगा.
- फ) भारतातील अंदाजपत्रकाची प्रक्रिया लिहा.
- य) प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचे मार्ग सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ सांगून, लोकप्रशासनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) प्रशिक्षण म्हणजे काय? प्रशिक्षणाचे उद्देश आणि प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2269

[Total No. of Pages : 4

[6312]-87

T.Y.B.A. (SODL)

PUBLIC ADMINISTRATION

DSE3 J : Financial Administration

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve questions of the following.

[10]

- a) Meaning of financial administration.
- b) Name any two institutions participating in Financial Administration.
- c) Name any two parliamentary committees controlling financial Administration.
- d) Define : balanced budget.
- e) Who put forth the budget in Parliament.
- f) Who was the first C.A.G. of India.
- g) State any two objective of finance commission.
- h) State any two parliamentary committees about financial administration.
- i) Define : catmotion.
- j) When was estimate committee was established?
- k) Define : Liberalization.
- l) When India adopted New Industrial Policy.

P.T.O.

Q2) Answer any five out of seven questions of the following. [25]

- a) Public account committee.
- b) Finance department.
- c) Types of budget.
- d) Budget : An instrument of social and economic change.
- e) Discuss : catmotion.
- f) Functions of comptroller and auditor General.
- g) 14th Finance commission.

Q3) Answer any five out of seven questions of the following. [25]

- a) Committee of public undertaking.
- b) Features of New Economic Policy.
- c) Impact of Liberalisation.
- d) Privatization
- e) Budget as an instrument of economic policy.
- f) Role of controller and auditor general.
- g) Functions of finance commission.

Q4) Answer any one question of the following. [10]

- a) What is the meaning of financial administration? Discuss scope and nature of financial amination.
- b) Discuss meaning and fetures of globalization and criticize it.

Total No. of Questions : 4]

PC2269

[6312]-87

T.Y.B.A. (SODL)

PUBLIC ADMINISTRATION

DSE3 J : Financial Administration

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) वित्तीय प्रशासनाचा अर्थ सांगा.
- ब) वित्तीय प्रशासनात समाविष्ट दोन संस्थांची नावे सांगा.
- क) वित्तीय प्रशासनाला नियंत्रित करणाऱ्या दोन संसदीय समित्यांची नावे सांगा.
- ड) व्याख्या लिहा : 'संतुलित अंदाजपत्रक'.
- इ) संसदेमध्ये अंदाजपत्रक कोण मांडते?
- फ) भारताचे पहिले महालेखापरिक्षक कोण होते?
- य) वित्त आयोगाचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा?
- र) वित्तीय प्रशासनाबाबतच्या कोणत्याही दोन संसदीय समित्या सांगा?
- ल) व्याख्या लिहा : कपात सूचना
- व) अंदाज समितीची स्थापना कधी झाली?
- त) व्याख्या लिहा : उदारीकरण
- थ) भारताने नविन औद्योगिक धोरण कधी स्विकारले?

प्र.2) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) लोकसेवा समिती.
- ब) वित्त खाते.
- क) अंदाजपत्रकाचे प्रकार.
- ड) अंदाजपत्रक : सामाजिक आणि आर्थिक बदलाचे एक साधन.
- इ) 'कपात सूचना' चर्चा करा.
- फ) महालेख परिक्षकाची कार्ये.
- य) 14 वा वित्त आयोग.

प्र.3) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) सार्वजनिक उपक्रम समिती.
- ब) नवीन आर्थिक धोरणाची वैशिष्ट्ये.
- क) उदारीकरणाचे परिणाम.
- ड) खाजगीकरण.
- इ) अंदाजपत्रक आर्थिक धोरणाचे एक साधन.
- फ) महालेखा परीक्षकांची भूमिका.
- य) वित्त आयोगाची कार्ये.

प्र.4) खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) वित्तीय प्रशासनाचा अर्थ काय आहे? वित्तीय प्रशासनाची व्याप्ती आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) जागतिकीकरण अर्थ आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा व जागतिकीकरणाचे टीकात्मक मुल्यमापन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2270

[6312]-88

T.Y.B.A. (SODL)

PSYCHOLOGY

**DSE3 - L : Psychological Testing and Experimental Psychology
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- a) What is performance test?
- b) Define test - retest reliability.
- c) What is cross validation?
- d) Define Injunctive Norm.
- e) Any two types of validity.
- f) What is Verbal test?
- g) Who are first of all the foundation of psychophysics established?
- h) What is Subjects?
- i) What is a Test?
- j) What is Hypothesis?
- k) Who is the author of the principles of psychology?
- l) What is Learning?

P.T.O.

Q2) Answer any five of the following seven questions in 50 to 100 words. [25]

- a) Write down characteristics of projective techniques.
- b) Explain the factors affect test reliability.
- c) Convergent and discriminant validation.
- d) What is criterion reference test?
- e) Explain the concept of hypothesis formulation.
- f) Explain the types of distribution of sampling.
- g) Explain the Human studies methods.

Q3) Write short notes on any five of the following. [25]

- a) Scientific research
- b) Sampling
- c) Fekner
- d) Learning
- e) Personality Measurement Test
- f) Test - Retest Reliability
- g) Content Validity

Q4) Answer any one of the following questions in 150 to 200 words. [10]

- a) What is an experiment? State the characteristics of the experiment by mentioning the type of experiment.
- b) Give a brief History of Psychological tests by stating what they are?

Total No. of Questions : 4]

PC2270

[6312]-88

T.Y.B.A. (SODL)

PSYCHOLOGY

DSE3 - L : Psychological Testing and Experimental Psychology
(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) निर्वर्तन चाचणी म्हणजे काय?
- ब) चाचणी-पुनर्चाचणी विश्वसनीयता व्याख्या द्या.
- क) विरुद्ध प्रमाणीकरण म्हणजे काय?
- ड) अंतःक्षेप मानक व्याख्या द्या.
- इ) यथार्थतेचे दोन प्रकार सांगा.
- फ) भाषिक चाचण्या म्हणजे काय?
- य) सर्वप्रथम मनोभौतिक शास्त्राचा पाया कोणी रोवला?
- र) प्रयुक्त म्हणजे काय?
- ल) कसोटी म्हणजे काय?
- व) गृहीतक म्हणजे काय?
- त) 'द प्रिन्सिपल्स ऑफ सायकोलॉजी' हे पुस्तकाचे लेखक कोण आहे?
- थ) अध्ययन म्हणजे काय?

प्र.2) खालील 7 प्रश्नांपैकी कोणत्याही 5 प्रश्नांची उत्तरे 50 ते 100 शब्दात द्या.

[25]

- अ) प्रक्षेपण तंत्राची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) चाचणी विश्वसनीयतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- क) केंद्राभिमुख आणि तारतम्यात्मक यथार्थता.
- ड) निकषात्मक संदर्भ कसोटी म्हणजे काय?
- इ) अभ्युपगामाची निर्मितीचे घटक स्पष्ट करा.
- फ) नमुना वितरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- य) मानवी अध्ययन पद्धती सांगा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही पाच)

[25]

- अ) वैज्ञानिक पद्धत
- ब) नमुनाचयन
- क) फेकनर
- ड) अध्ययन
- इ) व्यक्तिमत्व मापन चाचणी
- फ) चाचणी पुर्नचाचणी विश्वसनीयता
- य) पूर्ण यथार्थता

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 ते 200 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) प्रयोग म्हणजे काय? प्रयोगाचे प्रकार सांगून प्रयोगाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) मानसशास्त्रीय चाचण्या म्हणजे काय हे सांगून त्यांचा इतिहास थोडक्यात लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

PC2271

[6312]-89

T.Y.B.A. (SODL)

MATHEMATICS

DSE 3-N : Metric Spaces & Complex Analysis
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN of the following. .

[10]

- a) Is $d(x, y) = |x^2 - y^2|$ a metric on $\mathbb{R}$.
- b) Define open ball in a metric space.
- c) Give an example of a complete metric space.
- d) Find the boundary of $\mathbb{Z}$ in $\mathbb{R}$.
- e) Show that $d(x, y) = \min\{1, |x - y|\}$ is a bounded metric on $\mathbb{R}$.
- f) Define the term dense sets.
- g) Evaluate $\lim_{z \rightarrow i} \frac{z^2 + 2}{z - 1}$.
- h) Write Cauchy-Riemann equations for $f(z) = u(x, y) + iv(x, y)$.
- i) Define principal branch of complex logarithm.
- j) State Cauchy-Goursat theorem.
- k) Evaluate $\int_0^1 (2t + i) dt$.
- l) Define pole.

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE of the following.

[25]

- a) Prove that in a metric space, finite intersection of open sets is open.
- b) Show that every finite set in a metric space is closed.
- c) Find interior and boundary of $\mathbb{Q}$ in $\mathbb{R}$ with respect to standard metric.
- d) Let A and B be subsets of a metric space (X, d) . Prove or disprove:
 $\overline{A \cap B} = \overline{A} \cap \overline{B}$
- e) Show that $(-1, 1)$ is homeomorphic to $(0, 1)$ with respect to standard metric.
- f) Prove that a continuous function maps compact sets into compact sets.
- g) Give an example of a function f on $\mathbb{R}$ which is continuous but not uniformly continuous.

Q3) Attempt any FIVE of the following.

[25]

- a) If the function $f(z) = u(x, y) + iv(x, y)$ is analytic in a region R of the z -plane then prove that $u(x, y)$ and $v(x, y)$ are harmonic functions on R .
- b) State and prove Liouville's theorem.
- c) Show that $f(z) = \cos(z)$ is unbounded function.
- d) Show that $\left| \int_C \frac{(z^2 + 5) \log z}{z^2 - 2} dz \right| \leq \frac{6\pi}{7}$ where C is the arc of the circle $|z| = 2$ from $z = 2$ to $z = 2i$.
- e) Suppose that a function $f(z)$ is continuous on a domain D and $F(z)$ is an anti-derivative of $f(z)$ in D . Then prove that $\int_C f(z) dz = F(z_1) - F(z_0)$, for any contour C in D with initial point z_0 and terminal point z_1 .
- f) Find the residue at $z = 0$ of $f(z) = z \cos \left(\frac{1}{z} \right)$.
- g) Give two Laurent series expansions in powers of z for the function $\frac{1}{z^2(1-z)}$, and specify the regions in which those expansions are valid.

Q4) Attempt any ONE of the following.

[10]

- a) Prove that in a metric space
 - i) closure of a connected set is connected.
 - ii) closed subset of a compact set is compact.
- b) If $f(z)$ is analytic in the domain D , then prove that for integer $n \geq 0$, all derivatives $f^n(z)$ exists for all $z \in D$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2272

[Total No. of Pages : 2

[6312]-90

T.Y.B.A (SODL)

ENGLISH

**SEC 4-A : Mastering Life Skills and Life Values
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- a) Which are the fundamental ability procedures strategies recorded by UNICEF, UNESCO & WHO?
- b) State any one benefit of acquiring life skills.
- c) Define personality.
- d) What are the critical thinking skills?
- e) Why do we engage in interpersonal communication?
- f) What does CBT stand for?
- g) Mention any two characteristics at emotions.
- h) Enlist any two sources of values.
- i) Name any two the basic human values.
- j) What is basic difference between moral and ethical values?
- k) Why do we need professional values in the present scenario?
- l) Do psychological values necessary? Why?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain meaning and nature of life values with suitable examples.
- b) Discuss how does problem-solving and decision-making skills help in student life.
- c) What is creativity? Elaborate in detail constituents of creativity.
- d) Moral values should be inculcated in young children as they help in strong character building. Elucidate this statement.
- e) Discuss the meaning, concept and scope of professional values.
- f) Analyse the importance of personal values. What are the benefits of developing personal values?
- g) Explain the various types of self-awareness propounded by David De Grazia.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain necessity of life skills in day-to-day life.
- b) Discuss the common errors that are committed in decision-making.
- c) Examine the key skills required for critical thinking.
- d) Why are ethics more challenging in the field of counselling? Assess the reasons.
- e) Examine the characteristics and values of a professional person.
- f) Elaborate the aesthetic stages in detail.
- g) What is self-management and why is it important? Discuss.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) What is stress management? Explain the ways that are available for pain relief and anxiety free.
- b) Define Human Values. What are the various sources through which an individual develops a sense or set of values?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2273

[Total No. of Pages : 2

[6312]-91

T.Y.B.A. (SODL)

MARATHI (मराठी)

SEC4-B : कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्य
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) वक्ता म्हणजे काय?
- ब) भाषणाची भाषा कशी असावी?
- क) चर्चासत्राचे प्रकार लिहा.
- ड) सार्वजनिक बैठका म्हणजे काय?
- इ) अमुद्रित माध्यम कोणती?
- फ) विपणन म्हणजे काय?
- य) निवेदक म्हणजे काय?
- र) सामाजिक कार्यक्रम कशाला म्हणतात?
- ल) आकाशवाणी हे कोणत्या स्वरूपाचे माध्यम आहे?
- व) मराठी भाषा दिन कोणत्या साहित्यिकाच्या जन्मदिवशी साजरा केला जातो?
- त) मेळाव्याचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.
- थ) परिषदेचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.

P.T.O.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- अ) आयोजकाची कार्य लिहा.
- ब) मानपत्र लेखन याविषयी माहिती लिहा.
- क) गटचर्चा म्हणजे काय? हे सांगून त्यांचे प्रकार लिहा.
- ड) 'फेसबुक' विषयी माहिती लिहा.
- इ) सामाजिक कार्यक्रमाविषयी माहिती लिहा.
- फ) 'झूम' वरील व्याख्यान या विषयी माहिती लिहा.
- य) मराठी भाषादिना विषयी माहिती लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.

[25]

- अ) साहित्य संमेलना विषयी माहिती लिहा.
- ब) समिती अथवा उपसमितीची बैठकीविषयी माहिती लिहा.
- क) आभासी जाहिरातीचे महत्त्व थोडक्यात लिहा.
- ड) पुस्तक प्रदर्शन उपक्रमाविषयी माहिती लिहा.
- इ) जाहिरातीचे महत्त्व लिहा.
- फ) 'युट्युब' विषयी माहिती लिहा.
- य) बातमी लेखनाविषयी टीप लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) 'वाचन प्रेरणा दिन' आयोजनाचा हेतू स्पष्ट करून वाचन प्रेरणा दिना बद्दल माहिती लिहा.
- ब) 'गुगल मीट' द्वारे आभासी व्याख्यानांचे आयोजन कसे केले जाते ते स्पष्ट करा?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2274

[Total No. of Pages : 2

[6312]-92

T.Y.B.A. (SODL)

HINDI (हिन्दी)

SEC4-C : पाठ्यचर्या : पटकथा लेखन और साहित्य और फिल्मांतरण
(2019 Pattern) (Annual System)

समय : 3 घंटे/

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए।

[10]

- अ) पटकथा को अंग्रेजी में क्या कहा जाता है?
- ब) पटकथा लेखन के दो मुख्य अवयव लिखिए।
- क) संवाद का अंग्रेजी रूप क्या है?
- ड) विज्ञापन किसे कहते हैं?
- इ) सद्गति कहानी के कहानीकार कौन हैं?
- फ) ब्रिटेन में प्रदर्शित होनेवाली पहली भारतीय चित्रकथा (मूक सिनेमा) कौन-सी है?
- य) हिंदी सिनेमा के उद्भव और विकास को कितने चरणों में विभाजित किया गया है?
- र) गीत किसे कहते हैं?
- ल) भारत की पहली फिल्म राजा हरिश्चंद्र का प्रदर्शन कब हुआ?
- व) 'नौकर की कमीज' उपन्यास के उपन्यासकार कौन हैं?
- त) मोहनदास कहानी पर किसने फिल्म बनाई?
- थ) साहित्यिक कृति का फिल्मांतरण कितने प्रकार का होता है?

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[25]

- अ) पटकथा की विभिन्न परिभाषाएँ लिखिए।
- ब) फिल्म वाक् श्रू से क्या तात्पर्य है?
- क) सिनेमा के पटकथा लेखन में संवादों के महत्त्व को स्पष्ट कीजिए।
- ड) टेलिविजन पर प्रकाशित होनेवाले विज्ञापनों के प्रकार लिखिए।
- इ) फीचर फिल्मों से क्या तात्पर्य है?
- फ) फिल्मांतरण का महत्त्व संक्षेप में स्पष्ट कीजिए।
- य) सद्गति फिल्म की कथा अपने शब्दों में लिखिए।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[25]

- अ) पटकथा के अंगों का सामान्य परिचय दीजिए।
- ब) धारावाहिक के प्रचलित प्रकारों का परिचय दीजिए।
- क) सिनेमा की विभिन्न परिभाषाएँ लिखिए।
- ड) शार्टफिल्म के लिए पटकथा-लेखन कैसे किया जाता है?
- इ) 'सारा आकाश' फिल्म की कथा अपने शब्दों में लिखिए।
- फ) 21 वीं सदी के सिनेमा का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
- य) साहित्यिक कृतियों के फिल्मांतरण के महत्त्व को स्पष्ट कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

[10]

- अ) हिंदी फीचर फिल्मों के प्रमुख प्रकारों की सोदाहरण व्याख्या कीजिए।
- ब) फिल्मांतरण के अर्थ, स्वरूप और महत्त्व को स्पष्ट कीजिए।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2275

6312]-93

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

**SEC4 - E : South Indian Art and Architecture and Heritage Management
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in one sentence (any 10).

[10]

- a) Where is Lepakshi temple?
- b) What is a Chaitya?
- c) The period of which ruler is called the golden age of Pallava art?
- d) Where is sculpture of Gangavartaran?
- e) Which caves was curved during the reign of king Mangalesh?
- f) Which temple style is found in South India?
- g) What is Natural Heritage?
- h) Dholaviran town is situated on which Island?
- i) What is the modern name of Ellapur?
- j) Where is the practice of calling caves mandapa?
- k) On which river is Thanjapur situated?
- l) Where one the Chariots named of Pandavas?

Q2) Answer any five of the following seven questions.

[25]

- a) Write the role of government in conservation of Heritagesites?
- b) What is Architecture?
- c) Write the Architectural features of Veerupaksham temple.
- d) Discuss on importance of Historical heritage.
- e) Explain the concept of Heritage tourism?
- f) Write the information about 'Ajantacave painting'.
- g) Describe the idol art at Mahabalipuram?

P.T.O.

Q3) Write short notes on any five of the following.

[25]

- a) Lepakshi temple.
- b) Sculpture
- c) UNESCO
- d) Field visit
- e) Badami
- f) Painting
- g) Local heritage

Q4) Answer the following one question in 150-200 words.

[10]

- a) Explain the nature and scope of Historical Heritage?
- b) Write the characteristics of South Indian Art and Architecture?

Total No. of Questions : 4]

PC2275

6312]-93

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

SEC4 - E : South Indian Art and Architecture and Heritage Management

(2019 Pattern) (Annual System

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. (कोणतेही दहा)

[10]

- अ) लेपाक्षी मंदिर कोठे आहे?
- ब) चैत्य म्हणजे काय?
- क) कोणत्या राज्यकर्त्याच्या काळास पल्लव कलेचा सुवर्णकाळ म्हणतात?
- ड) 'गंगावतरणाचे' शिल्प कोठे आहे?
- इ) राजा मंगलेशच्या काळात कोणती लेणी कोरली गेली?
- फ) दक्षिण भारतात कोणती मंदिर शैली आढळते?
- य) नैसर्गिक वारसा म्हणजे काय?
- र) 'धोलावीरा' शहर कोणत्या बेटावर वसलेले आहे?
- ल) 'एलापूरचे' आधुनिक नाव काय?
- व) लेण्यांना मंडप म्हणण्याची पद्धत कोठे आहे?
- त) 'तंजापुर' कोणत्या नदीतीरी वसले आहे?
- थ) पांडवांची नावे दिलेले स्थ कोठे आहेत?

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तरे शब्दांत लिहा. (कोणतेही पाच)

[25]

- अ) वारसा स्थळांच्या संवर्धनात शासनाची भूमिका लिहा.
- ब) स्थापत्य शास्त्र म्हणजे काय?
- क) विरुपाक्ष मंदिर स्थापत्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ड) ऐतिहासिक वारसा महत्त्व यावर चर्चा करा.
- इ) 'वारसा पर्यटन' हि संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) अजिंठा लेणीतील चित्रकले विषयी माहिती लिहा.
- य) 'महाबली पुरम' येथील मुर्तीकले विषयी माहिती द्या.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही पाच)

[25]

- अ) लिपाक्षी मंदिर
- ब) शिल्पकला
- क) UNESCO
- ड) क्षेत्रभेट
- इ) बदामी
- फ) चित्रकला
- य) स्थानिक वारसा

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 - 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) ऐतिहासिक वारसा म्हणजे काय हे सांगून त्याचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) दक्षिण भारतातील कला व स्थापत्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2276

[6312]-94

T.Y.B.A. (SODL)

ECONOMICS

**SEC4 - G : Business Management
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions :

[10]

- a) What is Management?
- b) Why Start up Scheme is started?
- c) What is planning?
- d) State the two Advantages of Paytm.
- e) Define Decision Process.
- f) State the Meaning of Make in India.
- g) State any two features of Workshop.
- h) What is MUDRA scheme?
- i) Define Case Study.
- j) State the Four names of agricultural Industries.
- k) What is Online Business.
- l) What is Management?

Q2) Attempt any five questions :

[25]

- a) State the Success story of businessman Dhirubhai Ambani.
- b) State the Nature of Management.
- c) Write the influencing factors on Decision Process.
- d) State the two Advantages of Paytm.
- e) State the Benefits of Startup scheme.
- f) Explain Start Up India concept.
- g) Explain the nature of planning.

P.T.O.

Q3) Attempt any five questions :

[25]

- a) Write the steps in Planning.
- b) State the factors of Management Process.
- c) State the Features of Workshop.
- d) Explain the steps in decision Process.
- e) State the Management development scheme.
- f) State the objectives of Make in India.
- g) Explain the features of management.

Q4) Attempt any one question :

[10]

- a) Explain the scope of Management.
- b) Write the Success stories of Influencing Industrialist.

Total No. of Questions : 4]

PC2276

[6312]-94

T.Y.B.A. (SODL)

ECONOMICS

SEC4 - G : Business Management

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- ब) स्टार्ट अप योजना का सुरु केली?
- क) नियोजन म्हणजे काय?
- ड) पेटीएमचे दोन फायदे सांगा.
- इ) निर्णय प्रक्रियेची व्याख्या करा.
- फ) मेक इन इंडियाचा अर्थ सांगा.
- य) कार्यशाळेची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- र) मुद्रा योजना काय आहे?
- ल) केस स्टडीची व्याख्या करा.
- व) कृषी उद्योगांची चार नावे सांगा.
- त) ऑनलाइन व्यवसाय म्हणजे काय?
- थ) व्यवस्थापन म्हणजे काय?

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) बिझनेसम्यान धीरूभाई अंबानी यांची यशोगाथा सांगा.
- ब) व्यवस्थापनाचे स्वरूप सांगा.
- क) निर्णय प्रक्रियेवर परिणाम करणारे घटक लिहा.
- ड) पेटीएमचे दोन फायदे सांगा.
- इ) स्टार्टअप योजनेचे फायदे सांगा.
- फ) स्टार्ट अप इंडिया संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) नियोजनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) नियोजनातील पायऱ्या लिहा.
- ब) व्यवस्थापन प्रक्रियेचे घटक सांगा.
- क) कार्यशाळेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) निर्णय प्रक्रियेतील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- इ) व्यवस्थापन विकास योजना सांगा.
- फ) मेक इन इंडियाची उद्दिष्टे सांगा.
- य) व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) व्यवस्थापनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) उद्योग प्रभावित करणाऱ्या व्यक्तीचा यशोगाथा लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2277

[6312]-95

T.Y.B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

**SEC4-H/SEC4-J : Samyukta Maharashtra Movement
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- a) What is regionalism?
- b) Which new constituent state was created from Andhra Pradesh?
- c) When did the British capture the Kingdom of the Marathas?
- d) When was the state of Maharashtra established?
- e) Tell sun of soils the priority meaning.
- f) Who conceived the idea of an independent state of orissa?
- g) Which three states were created in 1935?
- h) Who was the president of maharashtra Integration council?
- i) Who established the Dar committee?
- j) When was Nagpur agreement?
- k) Who was the first to raise this question of Mumbai?
- l) Write the full form of SRC.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[25]

- a) Nature of Regionalism.
- b) Movement and literature of saints.
- c) Dar Committee.
- d) Fazal Ali Commission.
- e) Objectives of Samyukta Maharashtra Samiti.
- f) Demand for independent Vidarbha.
- g) Marathwada Development movement.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[25]

- a) Dr. Babasaheb Ambedkar's stance on language wise regionalization.
- b) Write the provisions of Nagpur agreement.
- c) The Krishna Godavari water distribution dispute.
- d) Write the dilemma of Samyukta Maharashtra Samiti.
- e) State the structure of Regional Development Corporation.
- f) Give information about Narmada rescue movement.
- g) State the types of regionalism movement.

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[10]

- a) Discuss the major issues in the formation of union Maharashtra.
- b) Review the current status of the statutory development corporation.

Total No. of Questions : 4]

PC2277

[6312]-95

T.Y.B.A. (SODL)

POLITICAL SCIENCE

SEC4-H/SEC4-J : Samyukta Maharashtra Movement

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) प्रादेशिकतावाद म्हणजे काय?
- ब) आंध्रप्रदेशमधून कोणते नवीन घटक राज्य निर्माण करण्यात आले?
- क) ब्रिटिशांनी मराठ्यांचे राज्य कधी काबीज केले?
- ड) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना केंव्हा झाली?
- इ) भूमिपुत्रांना प्राधान्य अर्थ सांगा.
- फ) स्वतंत्र ओरिसा राज्याची कल्पना कोणाकडे मांडण्यात आली?
- य) 1935 मध्ये कोणते तीन प्रांत निर्माण झाले?
- र) महाराष्ट्र एकीकरण परिषदेचे अध्यक्ष कोण होते?
- ल) दार कमिटीची स्थापना कोणी केली?
- व) नागपूर करार केंव्हा झाला?
- त) 'मुंबई कोणाची'? हा प्रश्न सर्वप्रथम कोणी मांडला होता?
- थ) SRC चे पूर्ण रूप लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) प्रादेशिकवादाचे स्वरूप.
- ब) संताची चळवळ आणि साहित्य.
- क) दार समिती
- ड) फाजल अली आयोग.
- इ) संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टे.
- फ) स्वतंत्र विदर्भ मागणी.
- य) मराठवाडा विकास आंदोलन.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भाषावार प्रांत रचनेबाबत भूमिका.
- ब) नागपूर करारातील तरतूदी लिहा.
- क) कृष्णा-गोदावरी पाणी वाटपाचा तंट/वाद सांगा.
- ड) संयुक्त महाराष्ट्र समितीचा पेच लिहा.
- इ) प्रादेशिक विकास महामंडळाची रचना सांगा.
- फ) नर्मदा बचाव आंदोलनाची माहिती द्या.
- य) प्रादेशिकता वादाच्या चळवळीचे प्रकार सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीतील प्रमुख समस्यांची चर्चा करा.
- ब) वैधानिक विकास महामंडळाची सद्यस्थिती आढावा घ्या.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2278

[Total No. of Pages : 4

[6312]-97

T.Y.B.A. (SODL)

PSYCHOLOGY

SEC4-L: Personality Development
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten from the following and answer in one sentence each. **[10]**

- a) Name the factors in communication.
- b) Define negative self - Esteem.
- c) State any one characteristics of Personality.
- d) What is the function of Thyroid Glands?
- e) What is self development?
- f) Name the factors of Eysenck personality model.
- g) Define Introspection.
- h) Define Personality.
- i) Define Verbal communication.
- j) Who is founder 'OCEAN'?
- k) SWOT long form.
- l) OCEAN longform.

Q2) Attempt any five from the following and answer the questions. **[25]**

- a) Write the steps of time management and explain.
- b) State self - introduction in brief.
- c) Describe conscientiousness in brief and give examples.
- d) State misconceptions of personality in brief.
- e) Explain the personality traits.
- f) Explain Allpot's qualitative theory.
- g) Short notes Think win win.

P.T.O.

Q3) Attempt any five from the following and answer the questions. **[25]**

- a) Write a short note Pineal gland.
- b) Write a short note self assessment.
- c) Write a short note Ideal self.
- d) Write a short note effective communication.
- e) Write a short note Competency mapping.
- f) Write a short note Brain Graphing.
- g) Write a short note self actualization.

Q4) Attempt any one from the following & answer the questions. **[10]**

- a) What is communication? Give the types and state the process.
- b) Explain the seven Habits of Highly effective people.

Total No. of Questions : 4]

PC2278

[6312]-97
T.Y.B.A. (SODL)
PSYCHOLOGY
SEC4-L: Personality Development
(2019 Pattern) (Annual System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) पुढीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) संप्रेषणातील घटक सांगा.
- ब) नकारात्मक निम्न स्व-आदर म्हणजे काय?
- क) व्यक्तिमत्वाचे कोणतेही एक वैशिष्ट्य सांगा.
- ड) कंठस्थ गुंथीचे कार्य काय आहे?
- इ) स्व-विकास म्हणजे काय?
- फ) आयझॅक व्यक्तिमत्व प्रारूपाचे घटक सांगा.
- य) आत्म-परिक्षण म्हणजे काय?
- र) व्यक्तिमत्वाची व्याख्या लिहा.
- ल) शाब्दीक संप्रेषकाची व्याख्या लिहा.
- व) OCEAN ही संकल्पना कोणी मांडली?
- त) SWOT चे पूर्ण रूप लिहा.
- थ) OCEAN चे पूर्ण रूप लिहा.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) वेळेच्या नियोजनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ब) स्व-परिचय म्हणजे काय ते स्पष्ट करा?
- क) जाणीवपूर्वक तत्परता सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ड) व्यक्तिमत्वाच्या गैरसमजुती स्पष्ट करा.
- इ) व्यक्तिमत्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- फ) ऑलपोर्ट चा गुणतत्त्व सिद्धांत सांगा.
- य) जिंकु - जिंकु विचाराचे तत्व - टिपा लिहा.

प्र.3) पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) टिपा लिहा - 'वृकस्थ गृंथी'
- ब) टिपा लिहा - 'स्व-मुल्यांकन'
- क) टिपा लिहा - 'आदर्श-स्व'
- ड) टिपा लिहा - 'प्रभावी संप्रेषण'
- इ) टिपा लिहा - 'सक्षमता मापन'
- फ) टिपा लिहा - 'मेंदु आलेखन'
- य) टिपा लिहा - 'स्व आत्मनिरिक्षण'

प्र.4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) संप्रेषण प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा. त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) अति परिणामकारक लोकांच्या सात सवयी स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2279

[Total No. of Pages : 4

[6312]-98

T.Y. B.A. (SODL)

GE : GENERIC ELECTIVE HUMANITIES

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10×1=10]

- a) State the various name of brouers.
- b) Write any one type of complexities arise in modernism processes.
- c) How many fundamental duties are there in Indian constitution at present?
- d) What is social justice?
- e) Which right is given in Articles 19 to 22 of the Indian constitution?
- f) What is juvenile delinquency?
- g) Write the full form of WWW.
- h) What is social problem?
- i) State the concept of social innovation.
- j) What is land alienation?
- k) Which right is given in Article 32 of the Indian constitution?
- l) Write the various name of search engines.

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[5×5=25]

- a) Write the which and how many categories of fundamental rights?
- b) State the advantages and disadvantages of social media.
- c) Explain the concept of start up.
- d) Explain the importance of internet.
- e) What do you know about the Mayo resolution of 1870?
- f) State the benefits of using MS Excel in daily office use.
- g) Discuss on social innovation in brief.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the concept of social justice.
- b) Why is Lord Ripon regarded as the father of local self government in India.
- c) Explain the panchayat Raj system during British period.
- d) What are the uses of Header and Footer in Ms word?
- e) State the importance of digital literary.
- f) Discuss the right to freedom given by the Indian constitution.
- g) Elaborate the functions of social Entrepreneurship

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[1 × 10 = 10]

- a) Examine the problems faced by Tribals in India.
- b) Discuss the right to equality given by the Indian constitution.

Total No. of Questions : 4]

PC-2279

[6312]-98

T.Y. B.A. (SODL)

GE : GENERIC ELECTIVE HUMANITIES

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10×1=10]

- अ) विविध ब्राउसरची नावे सांगा.
ब) आधुनिकतावादाच्या प्रक्रियेत उद्भवणाऱ्या गुतांगुतीचा कोणताही एक प्रकार लिहा.
क) सध्या भारतीय संविधानामध्ये एकूण किती मुलभूत कर्तेव्ये आहेत.
ड) सामाजिक न्याय म्हणजे काय?
इ) भारतीय संविधानाच्या 19 ते 22 कलंमामध्ये कोणता अधिकार दिलेला आहे?
फ) बाल – अपचारिता म्हणजे काय?
य) WWW चे विस्तारित रूप लिहा.
र) सामाजिक समस्या म्हणजे काय?
ल) सामाजिक नवोपक्रम संकल्पना सांगा.
व) जमीन पशात्मेकरण म्हणजे काय?
श) भारतीय संविधानाच्या कलम 32 मध्ये कोणता अधिकार दिलेला आहे?
ह) विविध शोध इंजिनाची नावे लिहा.

प्रश्न 2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

- अ) मुलभूत अधिकारांच्या क्षेत्रा किती? व कोणत्या ते लिहा?
- ब) सोशल मिडियाचे फायदे व तोटे सांगा.
- क) स्टार्ट अपची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) इंटरनेटचे महत्व स्पष्ट करा?
- इ) 1870 च्या मेयो ठरावाबद्दल तुम्हला काय माहिती आहे?
- फ) देनंदिन कार्यालयीन वापरात एमएस एक्सेल वापरण्याचे फायदे सांगा.
- य) सामाजिक नर्वापक्रमावर थोडक्यात चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

- अ) सामाजिक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) लार्ड रिपन यांना भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे जनक का मानले जाते?
- क) ब्रिटिश काळातील पंचायत राज व्यवस्था स्पष्ट करा?
- ड) MS word मध्ये Header आणि Footer चे उपयोग काय आहेत?
- इ) डिजीटल साक्षरतेचे महत्व सांगा.
- फ) भारतीय संविधानाने दिलेल्या स्वातंत्र्याच्या अधिकाराची चर्चा करा.
- य) सामाजिक उद्योजकताची कार्ये विशद करा?

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[1 × 10 = 10]

- अ) भारतातील अदिवासींना भेडसवणाऱ्या समस्यांचे परीक्षण करा.
- ब) भारतीय संविधानाने दिलेल्या समानतेच्या अधिकाराची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2280

[Total No. of Pages : 4

[6312]-99

T.Y. B.A. (SODL)

EDUCATION

**CC-2-M : Teaching Learning Process
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) It is compulsory to solve all questions.*
- 2) The word limit for 5 marks question is 50 to 100 words.*
- 3) The word limit for 10 marks questions is 100 to 200 words.*
- 4) The numbers on the right side represent the marks.*

Q1) Write the answers in one sentence (any ten) :

[10]

- a) Explain the concept of Distance Education.
- b) Explain the concept of Brain Drain.
- c) What do you mean by Dramatization method.
- d) Write the types of Research.
- e) Write the definition of learning.
- f) Who discovered the classical conditioning method.
- g) Write steps of development.
- h) Write any two characteristics of emotion.
- i) What is colour blindness?
- j) Write the definition of creativity.
- k) Write the meaning of Individual difference.
- l) What do you mean by Remedial Teaching.

P.T.O.

Q2) Write the answers to in short (any five) : **[25]**

- a) Write any two problems facing higher education.
- b) Write in short about Action Research.
- c) Write the steps of Discussion method.
- d) Write the rules of learning by Thorndike's.
- e) Explain any two characteristics of Development process.
- f) Explain in short mental process.
- g) Explain the role of school in personality Development.

Q3) Write the answer in short (any five) : **[25]**

- a) What are the challenges facing higher education.
- b) Write the steps of project method.
- c) Explain any two factors affecting Learning.
- d) What activities should be implemented for intellectual development in post childhood.
- e) Write the symptoms of adolescence.
- f) What efforts should be made by teachers to generate ideas in students.
- g) Write the reasons for individual differences.

Q4) Write the answers of any one in detail. **[10]**

- a) Explain the impact of Globalization on Highers Education with suitable examples.
- b) Explain with examples, what efforts should be made by the school for the development of adolescent children.

Total No. of Questions : 4]

PC-2280

[6312]-99

T.Y. B.A. (SODL)

EDUCATION

CC-2M : अध्यापन – अध्ययन प्रक्रिया

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) 5 गुणांच्या प्रश्नांची शब्द मर्यादा 50 ते 100 शब्द एवढी आहे.
 - 3) 10 गुणांच्या प्रश्नांची शब्द मर्यादा 100 ते 200 शब्द एवढी आहे.
 - 4) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांचे एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[10]

- अ) 'दूर शिक्षण' संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) 'ब्रेन ड्रेन' संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) नाटयीकरण पद्धती म्हणजे काय?
- ड) संशोधनाचे प्रकार लिहा.
- इ) अध्ययनाची व्याख्या लिहा.
- फ) अभिजात अभिसंधान पद्धती कोणी शोधली?
- य) विकासाच्या पायऱ्या लिहा.
- र) भावनेची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ल) रंग आंधळेपणा म्हणजे काय?
- व) सृजनशीलतेची व्याख्या लिहा.
- श) व्यक्तिभेदाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- स) उपचारात्मक अध्यापन म्हणजे काय?

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच)

[25]

- अ) उच्च शिक्षणासमोरील कोणत्याही दोन समस्या लिहा.
- ब) कृती संशोधन म्हणजे काय ते थोडक्यात लिहा.
- क) चर्चा पद्धतीच्या पायऱ्या लिहा.
- ड) थॉर्नडाइकने सांगितलेले अध्ययनाचे नियम लिहा.
- इ) विकास प्रक्रियेची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- फ) मानसिक प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.
- य) व्यक्तिमत्व विकासामध्ये शाळेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच)

[25]

- अ) उच्च शिक्षणासमोरील आव्हाने कोणती?
- ब) प्रकल्प पद्धतीच्या पायऱ्या लिहा.
- क) अध्ययनावर परिणाम करणारे दोन घटक स्पष्ट करा.
- ड) उत्तर बाल्यावस्थेतील बौद्धिक विकासासाठी कोणते उपक्रम राबविले पाहिजेत?
- इ) पौगंडावस्थेची लक्षणे लिहा.
- फ) विद्यार्थ्यांमध्ये कल्पना निर्मितीसाठी शिक्षकांनी कोणते प्रयत्न केले पाहिजेत?
- य) व्यक्तिभेदाची कारणे लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा.

[10]

- अ) जागतिकीकरणाचा उच्च शिक्षणावर काय परिणाम झाला आहे, हे सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ब) पौगंडावस्थेतील मुलांच्या विकासासाठी शाळेने कोणते प्रयत्न करावे, उदाहरणासह स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2281

[Total No. of Pages : 2

[6312]-100
T.Y. B.A. (SODL)
MATHEMATICS
CC2-N1 - : Group Theory and Ring Theory
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten the of following :

[10]

- a) Define a simple group.
- b) Define the term 'transposition'.
- c) Find characteristic of the ring $Z_3 \times Z_4$.
- d) Find units in Z_5 .
- e) Define the term 'zero divisors'.
- f) Show $(3x - 6)$ reducible in $Z[x]$.
- g) Define maximal normal subgroup.
- h) Define normal subgroup.
- i) Define Skew field.
- j) Show that Z_7 is Integral Domain.
- k) Find all associates of 10 in Z .
- 1) List all units in rationals.

P.T.O.

Q2) Attempt any five of the following**[5 × 5 = 25]**

- a) State and prove first isomorphism theorem for groups.
- b) Show that in a group inverse of each $a \in G$ is unique.
- c) Show that inverse of $(1\ 2\ 3\ 4)$ is $(4\ 3\ 2\ 1)$
Hence Find inverse of $(a\ b\ c\ d)$
- d) Show Homomorphic image of a nilpotent group is nilpotent.
- e) State and prove that every quotient group of a cyclic group is cyclic.
- f) Find order of the element $\langle 6 \rangle + 5$ in the group $\frac{\mathbb{Z}_8}{\langle 6 \rangle}$
- g) Prove that a subgroup N of G is normal subgroup of G if and only if every left coset of N in G is a right coset of N in G .

Q3) Attempt any five of the following**[5 × 5 = 25]**

- a) Show in a commutative ring R with $a \in R$
The set $I_a = \{x \in R \mid ax = 0\}$ is an ideal of R .
- b) Use Division algorithm to Find G.C.d of 72, 18.
- c) Use Division algorithm to Find quotient and Remainder when $(x^3 + 1)$ divided by $(x + 1)$.
- d) Using Eisenstein's criteria show that $x^2 - 4x + 2$ is irreducible over $\mathbb{Q}$.
- e) Find all units in $\mathbb{Z}_4$ Also find zero Divisors.
- f) Show every finite Integral Domain is Field Is converse true? Justify.
- g) Define Euclidean Domain show $\langle \mathbb{Z} + \bullet \rangle$ is Euclidean Domain.

Q4) Attempt any one the following :**[1 × 10 = 10]**

- a) State and prove Cayley's Theorem.
- b) Show that in a PID every prime ideal is a maximal Ideal.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2282

[6312]-101

[Total No. of Pages :2

T.Y.B.A. (SODL)

CC-2-A : COMPULSORY ENGLISH

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question no. 1 is compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10×1=10]

- a) What is relation between Lady Darkmanton and Willy?
- b) What according to J. Krishnamurthi, is the purpose of education?
- c) What does the Natural Tone narrate?
- d) Who wrote 'God Sees the truth but Waits'?
- e) Baby wakes up if we make too much noise.
(Identify types of sentence)
- f) State any two characteristics of good paragraph writing.
- g) Define 'Haptics' as a non-verbal communication type.
- h) Who is author of 'Shakespeare's Sister'?
- i) What is the message of the poem 'The Man of Life Upright'?
- j) He has eaten his lunch. (Transform into Yes/No question)
- k) What does mean by Walk-thoughts?
- l) What are the two categories of stress?

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Explain the twist of "The Phantom Luncheon".
- b) Analyse the Themes of "Strange Meeting".
- c) Write a note on "Synthesis of Sentence".
- d) What is paragraph writing? Discuss its process.
- e) Why does the poet describe money madness as our vast collective madness?
- f) You are librarian. You required some text books. Write an email to 'Golden Book Publisher' and place a order.
- g) What is stress? Discuss various ways to manage stress.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[5×5=25]**

- a) What forms of justice are depicted in ‘God Sees the Truth, But Waits’? Analyse in detail.
- b) How does Emily Dickson characterize the “Little Brook in One’s heart”?
- c) Differentiate between note-making and note-taking.
- d) The earth is only a temporary abode for the physical being : Explain this statement with the help of “The Man of Life Upright”.
- e) Elaborate the significance of charts, diagrams, graphs and tables in written communication.
- f) What is motivation? Elaborate types of motivation.
- g) Explain setting and characters with the aid of “After Twenty Years”.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[1×10=10]**

- a) What is communication? Discuss the various components of effective communication.
- b) What tricks did the conjurer display in front of the audience? How did the quick man spoil all these tricks?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2283

[Total No. of Pages : 3

[6312]-102

T.Y. B.A. (SODL)

MATHEMATICS

CC2 - N2 : Real Analysis

(2019 Pattern) (Annual Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any TEN of the following :

[10]

- a) Write a converse statement of "Every convergent sequence is bounded".
- b) Express the following statement using quantifiers : $\lim_{x \rightarrow 2} x^2 = 4$.
- c) Using E.N definition of limit of a sequence prove that $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{n^3} = 0$.
- d) Define bounded sequence of real numbers and given an example of a bounded sequence of real numbers.
- e) Test the convergence of $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{2n+4}{3n+6}$.
- f) By using the integral test prove that the series $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2}$ is convergent.
- g) Define absolute convergence of the series of real numbers.
- h) Show that the improper integral $\int_0^1 \frac{\sin x}{\sqrt{x}}$ is convergent.
- i) Show that every countable set has measure zero.
- j) Define convergence of a series.
- k) Define Reiman integrable function.
- l) Find the $\lim \inf$ of the sequence $\left\langle \frac{1}{n^2} \right\rangle_{n=1}^{\infty}$

P.T.O.

Q2) Attempt any five of the following :

[25]

- a) Prove that the intervals $[0, 1]$ and $[2, 20]$ have same cardinality.
- b) If $f(x) = 3x - 2$ and $g(x) = \sin x$, then prove that f is a bijection and g is neither one to one nor onto.
- c) Define domain and range of a function. If $f(x) = \frac{1}{x}$ then find domain and range of f .
- d) Prove that the series $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n(n+1)}$ is convergent.
- e) If $\langle s_n \rangle_{n=1}^{\infty}$ and $\langle t_n \rangle_{n=1}^{\infty}$ are two sequence of real numbers such that $\lim_{n \rightarrow \infty} s_n = L$ and $\lim_{n \rightarrow \infty} t_n = M$, then prove that $\lim_{n \rightarrow \infty} (s_n + t_n) = L + M$.
- f) Prove that the series $\sum \frac{1}{3n(n-4)}$ is convergent.
- g) Test the convergence of the series $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{5}{3+4^n}$.

Q3) Attempt any five of the following :

[25]

- a) Consider $f(x) = x^2$; $(0 \leq x \leq 1)$ and a subdivision $6_n = \left\{0, \frac{1}{n}, \frac{2}{n}, \frac{3}{n}, \dots, \frac{n}{n}\right\}$ of $[0, 1]$ find $\lim_{n \rightarrow \infty} U[f; 6_n]$.
- b) If $f \in R[a, b]$ and $g \in R[a, b]$ then prove that $f + g \in R[a, b]$ and $\int_a^b f + g = \int_a^b f + \int_a^b g$.
- c) If $0 \leq x \leq 1$, then prove that $\frac{1}{3\sqrt{2}} \leq \int_0^1 \frac{x^2}{\sqrt{1+x}} dx \leq \frac{1}{3}$.

- d) Prove that the series $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2 + x^2}$ converges uniformly on $[0, \infty)$.
- e) Show that the integral $\int_0^1 \frac{1}{\sqrt{1+x}}$ is convergent.
- f) Prove that the improper integral $\int_a^b \frac{dx}{(x-a)^\mu}$ converges if and only if $\mu < 1$.
- g) Let $f_n(x) = \frac{x^n}{1+x^n}$; $(0 \leq x \leq 1)$ then prove that $f_n(x)$ converges uniformly on $\left[0, \frac{1}{2}\right]$.

Q4) a) Define the class l^2 of sequence. State and prove the schwarz inequality. [5]

- b) Prove that the improper integral $\int_0^{\infty} \frac{\sin x}{x} dx$ is convergent. Also show that

$$\int_0^{\infty} \left| \frac{\sin x}{x} \right| dx \text{ is divergent.} \quad [5]$$

x x x

[6312]-103

T.Y. B.A. (SODL)

मराठी (MARATHI)

CC-2-B : भाषिक कौशल्य विकास आणि आधुनिक मराठी

साहित्य प्रकार : प्रवासवर्णन आणि कविता

(2019 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी 10 प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सदरलेखन म्हणजे काय?
- ब) आपल्या देशाची राज्यघटना केव्हा अस्तित्वात आली?
- क) प्रवासवर्णन म्हणजे काय?
- ड) परीक्षण म्हणजे काय?
- इ) 'तीन मुलांचे चार दिवस' या पुस्तकाचे प्रकाशन कोणी केले.
- फ) मराठी कवितेत सुनित रचना कोणी आणली?
- य) हिमालयातील प्रवास हे पुस्तक कोणी लिहिले?
- र) वृत्तलेख म्हणजे काय?
- ल) देवनागरी लिपीचा वापर प्रथम कोणत्या व्याकरणात झाला.
- व) 'तीन मुलांचे चार दिवस' हे पुस्तक कोणाला अर्पण केले आहे.
- श) भाषा संचालनालयाची स्थापना केव्हा झाली?
- स) कवी नीतीनभरत वाघ यांच्या काव्यसंग्रहाची नावे लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा : [25]

- अ) प्रवासवर्णना मागील प्रेरणा स्पष्ट करा.
- ब) 'हायकू' या काव्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) 'तीन मुलांचे चार दिवस' या पुस्तकातील व्यक्तिरेखांची नावे सांगा.
- ड) वृत्तलेखाचे स्वरूप सांगून त्यांची वैशिष्ट्ये लिहा.
- इ) कवि प्रकाश होळकर यांचा थोडक्यात परिचय द्या.
- फ) कवितेचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.
- य) मराठी राजभाषा अधिनियमाविषयी माहिती सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांत लिहा : [25]

- अ) मराठी राजभाषाविषयक - धोरणामध्ये कोणत्या बाबींचा समावेश होतो.
- ब) 'तीन मुलांचे चार दिवस' या प्रवासवर्णनातील आदिवासी समाजातील अंधश्रद्धेचे चित्रण करा.
- क) प्रज्ञा दया पवार यांच्या कवितेतील आशय स्पष्ट करा.
- ड) परीक्षण हे सांस्कृतिक आदानप्रदानाच्या दृष्टीने का महत्वाचे असते, ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- इ) रूप: कवितेचे या अभ्यासपुस्तकाचा थोडक्यात परिचय द्या.
- फ) वृत्तलेखाचे विषयानुरूप किती प्रकार सांगता येतील?
- य) कविता या वाङ्मयप्रकाराची वाटचाल लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) 'तीन मुलांचे चार दिवस' या प्रवासवर्णनाचे कथानक स्पष्ट करा.
- ब) अग्रलेखाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्य सविस्तर स्पष्ट करा.

[6312]-104

T.Y. B.A. (SODL)

HINDI (हिंदी)

CC2-C : कथेतर विधाएँ और गजल विधा और पत्राचार
(2019 Pattern)

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए। [10]

- अ) रामवृक्ष बेनीपुरी द्वारा रचित रेखाचित्र कौनसा है?
- ब) अर्ध सरकारी पत्र में 'भवदीय' के स्थान पर किसका प्रयोग होता है?
- क) गजल संग्रह 'साये में धूप' में किस शब्द शक्ति का प्रयोग हुआ है?
- ड) महादेवी वर्मा द्वारा लिखा गया प्रसिद्ध संस्मरण कौनसा है?
- इ) डॉ विनय मोहन शर्मा का जन्म कब हुआ था?
- फ) अमृत के स्रोत रेखाचित्र किसके व्यक्तित्व को चित्रित किया गया है?
- य) सभा के लिए प्रधान तत्व कौनसा होता है
- र) "दर्द का इतिहास है। हिंदी गजल एक शास्वत प्यास है हिंदी गजल यह परिभाषा किसके अनुसार है।
- ल) अमृतलाल नागर का जन्म कब हुआ?
- व) अज्ञेय जी ने किस प्रकार की काव्यधारा को प्रतिष्ठित किया है?
- श) विनय मोहन शर्मा जी का निधन कब हुआ था?
- स) वार्ता के मुख्य रूप से कितने पहलू होते हैं?

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए ।

[25]

- अ) पत्र व्यवहार के कितने रूप होते हैं? संक्षेप में लिखिए ।
- ब) संस्मरण से क्या अभिप्राय है। स्पष्ट कीजिए ।
- क) रजिया रेखाचित्र का परिचय दीजिए ।
- ड) अमृतलाल नागर की रचनाओं के नाम लिखिए ।
- इ) रेडियो वार्ता की स्थिति पर प्रकाश डालिए ।
- फ) चाँदनी छत पे चल रही होगी
अब अकेली टहल रही होगी
इस गजल की प्रसंग और व्याख्या को संक्षेप में लिखिए ।
- य) समाज में बदलाव लाने के लिए कवि ने व्यक्ति के मन में क्रांतीकारी भावनाओं को उदबुद्ध होने पर बल दिया है, स्पष्ट कीजिए ।

प्रश्न 3) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए ।

[25]

- अ) 'साये में धूप' गजल संग्रह को संक्षेप में लिखिए ।
- ब) रेखाचित्र की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए ।
- क) सभा के तत्वों का परिचय दीजिए ।
- ड) दुष्यंत कुमार की गजलों में प्रमुख किन अंगों का वर्णन किया गया है?
- इ) व्यक्तिगत और सरकारी पत्र में क्या अंतर है। संक्षेप में लिखिए ।
- फ) त्यागमूर्ति निराला के व्यक्तित्व की विशेषताएँ संक्षेप में लिखिए ।
- य) अमृत के स्रोत रेखाचित्र की विशेषताएँ संक्षेप में लिखिए ।

प्रश्न 4) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं एक प्रश्न का उत्तर विस्तारपूर्वक लिखिए ।

[10]

- अ) सारकारी पत्राचार क्या है? सरकारी पत्र के प्रकारों को स्पष्ट कीजिए ।
- ब) 'साये में धूप' की संवेदनाओं पर प्रकाश डालिए ।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2286

[Total No. of Pages : 4

[6312]-105

T.Y. B.A. (SODL)

CC-2-H : POLITICAL SCIENCE

**Local Self Government in Maharashtra
(2019 Pattern) (Annual)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer ten out of twelve questions of the following :

[10]

- a) Who was the father of Local Self Government of India.
- b) Define : Democratic Decentralisation.
- c) Define : Local Self Government.
- d) State any two features of Local Self Government.
- e) State any two features of 74th constitution amendment.
- f) How many Cantonment Board in India.
- g) Which is the National Voters Day in India.
- h) State the structure of Gram Sabha.
- i) State any two recommendation of Bongir War Committee.
- j) State any two elements controlling Local Self Institution.
- k) Which day celebrate as 'Panchayat Raj' Day.
- l) State any two functions of Cantonment Board.

P.T.O.

Q2) Answer any five of the following questions :

[25]

- a) Community Development Programme.
- b) G. V. K. Rao Committee (1985)
- c) Administrative Chief of Grampanchayat (Gramsevak)
- d) Income sources of Zilla-Parishad.
- e) Functions of Nagar Panchayat.
- f) Committees of Municipal Corporation.
- g) Challenge before State Election Commission.

Q3) Answer any five of the following questions :

[25]

- a) Panchayat Raj system of British period.
- b) Review of Vasant Rao Naik Committee recommendation.
- c) Gramsabha
- d) Structure and function of Panchayat Samiti
- e) Cantonment Board
- f) Functions of State Election Commission
- g) Limitation of Local Self Institute.

Q4) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) Explain structure, function and role of Zilla Parishad.
- b) Explain the Limitation and Control about Local Self Institutions.

Total No. of Questions : 4]

PC-2286

[6312]-105

T.Y. B.A. (SODL)

CC-2-H : POLITICAL SCIENCE

Local Self Government in Maharashtra

(2019 Pattern) (Annual)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) स्थानिक स्वराज्य संस्थांचा जनक कोणाला म्हणतात?
- ब) व्याख्या लिहा : लोकशाही विकेंद्रीकरण
- क) व्याख्या लिहा : स्थानिक स्वशासन
- ड) स्थानिक स्वराज्य संस्थेची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- इ) 74 व्या घटनादुरुस्तीची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- फ) भारतात किती कटक मंडळ आहेत?
- य) भारतात राष्ट्रीय मतदार दिवस कोणता आहे?
- र) ग्रामसभेची रचना सांगा.
- ल) बोंगिरवार समितीच्या कोणत्याही दोन शिफारसी सांगा.
- व) स्थानिक स्वशासनाला नियंत्रित करणारे दोन घटक सांगा.
- श) पंचायत राज दिवस म्हणून कोणता दिवस साजरा केला जातो.
- स) कटक मंडळाचे कोणतेही दोन कामे सांगा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) सामुहिक विकास योजना
- ब) जी. व्ही. के. राव समिती (1985)
- क) ग्रामसेवक
- ड) जिल्हापरिषदेचे आर्थिक स्रोत
- इ) नगरपंचायत : कार्ये
- फ) महानगरपालिका : विविध समित्या
- य) राज्य निवडणूक आयोग : आव्हाने

प्रश्न 3) खालीलपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) ब्रिटीशकालीन पंचायत राज
- ब) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारसींचा आढावा
- क) ग्रामसभा
- ड) पंचायत समिती : रचना व कार्ये
- इ) कटक मंडळ
- फ) निवडणूक आयोग कार्ये
- य) स्थानिक स्वशासन संस्था मर्यादा

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) जिल्हा परिषदेची रचना, कार्ये व भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या मर्यादा आणि नियंत्रण करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2287

[Total No. of Pages : 4

[6312]-106

T.Y. B.A. (SODL)

ECONOMICS

**EC-CC-2-G : Indian Economics Development
(2019 Pattern)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 20 words. (Any Ten)

[10]

- a) What is economic development?
- b) What is developed country
- c) Who introduced the concept of vicious cycle of poverty?
- d) State the age group of the population to be included in human resources
- e) Who developed the concept of Human Development Index?
- f) Write two social objectives of financial planning
- g) Write the full form of NITI
- h) How does India rank in the Sustainable Development Goals?
- i) What is Environment?
- j) What is population density?
- k) What is a free economy?
- l) Write the definition of National Income.

P.T.O.

Q2) Write the answer of following questions. (Any Five)

[25]

- a) Explain the difference between economic growth and economic development
- b) Write the concept of vicious circle of poverty
- c) Briefly write the role of capital in economic development
- d) Explain the goal of sustainable development in India
- e) Explain the indicators of economic development
- f) Briefly write the characteristics of developing countries.
- g) Explain the importance of technological progress

Q3) Write short Notes. (Any Five)

[25]

- a) Characteristics of Developed Countries.
- b) India an Emerging Economy
- c) NITI Aayog
- d) Sustainable Development
- e) National Environment Policy
- f) Technological Progress
- g) Need for Economic Planning

Q4) Explain in detail the answer of following questions. (Any one)

[10]

- a) Explain the objectives of economic planning in India
- b) Explain the causes of global warming and suggest solutions

Total No. of Questions : 4]

PC-2287

[6312]-106

T.Y. B.A. (SODL)

ECONOMICS

EC-CC-2-G : Indian Economics Development
(2019 Pattern)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[10]

- अ) आर्थिक विकास म्हणजे काय?
- ब) विकसित देश म्हणजे काय?
- क) दारिद्र्याच्या दृष्टचक्राची संकल्पना कोणी मांडली?
- ड) मानव संसाधनात समावेश होणारा लोकसंख्येचा वयोगट सांगा.
- इ) मानव विकास निर्देशांकांची संकल्पना कोणी मांडली?
- फ) आर्थिक नियोजनाचे दोन सामाजिक उद्दिष्टे लिहा.
- य) NITI आयोगाचे पूर्ण रूप लिहा.
- र) शाश्वत विकास ध्येय मध्ये भारताचा कितवा क्रमांक लागतो.
- ल) पर्यावरण म्हणजे काय?
- व) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय?
- श) मुक्तअर्थव्यवस्था म्हणजे काय?
- स) राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [25]

- अ) आर्थिक वृद्धी व आर्थिक विकासातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र संकल्पना लिहा.
- क) आर्थिक विकासातील भांडवलाची भूमिका थोडक्यात लिहा.
- ड) भारतातील शाश्वत विकासाचे ध्येय स्पष्ट करा.
- इ) आर्थिक विकासाचे निर्देशक स्पष्ट करा.
- फ) विकसनशील देशांचे वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
- य) तांत्रिक प्रगतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही पाच) [25]

- अ) विकसित देशांचे विशिष्ट्य
- ब) भारत एक उदयोन्मुख अर्थव्यवस्था
- क) निती आयोग
- ड) शाश्वत विकास
- इ) राष्ट्रीय पर्यावरण धोरण
- फ) तांत्रिक प्रगती
- य) आर्थिक नियोजनाची गरज

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तरपणे स्पष्ट करा. (कोणताही एक) [10]

- अ) भारतातील आर्थिक नियोजनाचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) जागतिक तापमान वाढीचे कारणे स्पष्ट करून उपाययोजना सुचवा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2288

[Total No. of Pages : 4

[6312]-107

T.Y. B.A. (SODL)

CC-2J : PUBLIC ADMINISTRATION

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of twelve questions of the following : [10]

- a) Who put forth 'POSDCORB' approach?
- b) Who wrote the book 'the Administrative state'?
- c) State two features of Behavioural Approach.
- d) Define : Public Administration
- e) Define : E-Government
- f) Define : Public - Private partnership
- g) When was second Administrative Retorn commission established?
- h) State demerits of civil service.
- i) What are the benefits of Direct Recruitment?
- j) What is the principle of merit?
- k) What is the financial year in India?
- l) Define : 'Zero Hour'.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of Seven questions from the following : [25]

- a) Scope of Public Administration.
- b) Causes for the emergence of New Public Administration.
- c) Historical Approach of public Administration.
- d) Good Governance - Meaning and concept.
- e) Max Weber's concept of Bureaucracy.
- f) Discuss essential criteria for Recruitment.
- g) Gender based Budget.

Q3) Attempt any five out of seven questions from the following : [25]

- a) Evaluate Behaviour approach of public Administration.
- b) Benefit of E - Governance.
- c) Describe the background of Administrative Reforms.
- d) Types of transing.
- e) Types of 'Budget'.
- f) Discuss factors controlling Administration.
- g) Review of Administrative reforms in India.

Q4) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Define Budget. Discuss the budgeting process in India.
- b) Discuss various Approaches of public Administration.

Total No. of Questions : 4]

PC-2288

[6312]-107

T.Y. B.A. (SODL)

CC-2J : PUBLIC ADMINISTRATION

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील बारापैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

[10]

- अ) 'पोस्टकॉर्ब' दृष्टीकोन कोणी मांडला?
- ब) प्रशासकीय राज्य (Administrative state) हा ग्रंथ कोणी लिहीला?
- क) वर्तनवादी दृष्टीकोनाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) व्याख्या लिहा : 'लोकप्रशासन'
- इ) व्याख्या लिहा : 'इ-शासन'
- फ) व्याख्या लिहा : 'सार्वजनिक खाजगी भागीदारी'
- य) दुसरा प्रशासकीय सुधारणा आयोग कधी स्थापन झाला?
- र) नागरी सेवेचे दोष लिहा.
- ल) प्रत्यक्ष भरतीचे कोणकोणते फायदे आहेत?
- व) गुणवत्तेची तत्वे सांगा.
- श) भारतातील आर्थिक वर्ष कोणते आहे?
- स) व्याख्या लिहा : 'शून्य प्रहर'

प्रश्न 2) खालील सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) लोकप्रशासनाची व्याप्ती
- ब) नव'लोकप्रशासनाच्या उदयाची कारणे
- क) लोकप्रशासनाचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन
- ड) सु-शासन अर्थ आणि संकल्पना
- इ) मॅक्स वेबरची नोकरशाहीची संकल्पना
- फ) भारतीच्या आवश्यक निकषांची चर्चा करा.
- य) लिंगभाव आधारित अंदाजपत्रक

प्रश्न 3) खालील सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) लोकप्रशासनाच्या वर्तनवादी दृष्टीकोनाचे मूल्यमापन करा.
- ब) इ-शासनाचे फायदे लिहा.
- क) प्रशासकीय सुधारणांच्या पार्श्वभूमीचे वर्णन करा.
- ड) प्रक्षिप्ताचे प्रकार
- इ) अंदाजपत्रकाचे प्रकार टीप लिहा
- फ) प्रशासनाचे नियंत्रण करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- य) भारतातील प्रशासकीय सुधारणांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- अ) अंदाजपत्रक व्याख्या लिहा भारतातील अंदाजपत्रकीय प्रक्रियेची चर्चा करा.
- ब) लोकप्रशासनाच्या विविध दृष्टीकोनांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2289

[6312]-108

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

**CC 2 - E : Indian National Movement And India After Independence
(1947-1991)**

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions out of twelve from the following.

[10]

- a) When was the Indian National Assembly established?
- b) State the Moderate period?
- c) Which degree was given to Mahatma Gandhiji from British Government?
- d) Where was counter government formed?
- e) What is Communalism?
- f) Who lead Azad Hind Sena?
- g) Which Satyagraha was conducted under the leadership of Senapati Bapat?
- h) When was Bahishkrut Hitkarini Sabha established?
- i) Write the meaning of Razakar?
- j) Explain the meaning of Non - Alignment?
- k) Who made the resolution Eliminate of Poverty?
- l) What is Mixed Economy?

P.T.O.

Q2) Attempt any five questions out of seven for the following. **[25]**

- a) State the Basic elements of Nationalism?
- b) Write the programme of Non - Cooperation Movement?
- c) Explain the Two Nation theory?
- d) Write the main characteristics of Tribal Movement?
- e) Write information about Sanyukta Maharashtra Movement?
- f) Explain the objectives of Indian Foreign Policy?
- g) Explain the concept of Liberalism?

Q3) Write short notes. (any five) **[25]**

- a) Four Point Principles of Lokmanya Tilak
- b) Gandhi - Irvine Pact
- c) Mountbatten Plan
- d) Indian Labour Movement
- e) Dar Commission
- f) Emergencies
- g) Five Year Plan

Q4) Attempt any one question from the following. **[10]**

- a) Discuss the causes behind the foundation of Indian National Congress?
- b) Describe the main features of the Indian Constitution?

Total No. of Questions : 4]

PC2289

[6312]-108

T.Y.B.A. (SODL)

HISTORY

CC 2 - E : Indian National Movement And India After Independence
(1947-1991)

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील बारापैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) भारतीय राष्ट्रीय सभेची स्थापना केंव्हा झाली?
- ब) मवाळ कालखंड सांगा.
- क) ब्रिटिश सरकारकडून म. गांधीजींना कोणती पदवी देण्यात आली होती?
- ड) प्रतिसरकार कोठे स्थापन करण्यात आले होते?
- इ) जमातवाद म्हणजे काय?
- फ) आझाद हिंद सेनेचे नेतृत्व कोणी केले?
- य) सेनापती बापट यांच्या नेतृत्वाखाली कोणता सत्याग्रह करण्यात आला होता?
- र) बहिष्कृत हितकारिणी सभेची स्थापना केंव्हा झाली?
- ल) रझाकारचा अर्थ लिहा.
- व) अलिप्ततावादाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- त) 'गरीबी हटाव' हा संकल्प कोणी केला होता?
- थ) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय?

प्र.2) खालील सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) राष्ट्रवादाचे आधारभूत घटक सांगा.
- ब) असहकार चळवळीचा कार्यक्रम लिहा.
- क) द्विराष्ट्रवादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ड) आदिवासी चळवळींची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- इ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीविषयी माहिती सांगा.
- फ) भारताच्या परराष्ट्रीय धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- य) 'उदारीकरण' संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही पाच)

[25]

- अ) लो. टिळकांची चतुसूत्री
- ब) गांधी-आयर्विन करार
- क) माऊंटबॅटन योजना
- ड) भारतातील कामगार चळवळ
- इ) दार कमिशन
- फ) आणिबाणी
- य) पंचवार्षिक योजना

प्र.4) खालील दोहोपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या (काँग्रेसच्या) स्थापनेची कारणे लिहा.
- ब) भारतीय राज्यघटनेच्या मुलभूत वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2290

[6312]-109

T.Y.B.A. (SODL)

GEOGRAPHY

CC2-P : Geography of Tourism

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions out of Twelve.

[10]

- a) Define 'Tourism Geography'.
- b) Mention any two stages of pre - trip planning.
- c) Write the full form of MTDC.
- d) Mention any two political determinants of tourism.
- e) Define medical tourism.
- f) Mention the types of tourism, based on travel time.
- g) Which is the cheapest mode of transportation for long distance tours?
- h) Write the types of accommodation.
- i) Mention the factors influencing on accomodation.
- j) Name any two hill stations in India.
- k) Mention the various schemes initiated by ITDC.
- l) Write the cultural impact of tourism.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven.

[25]

- a) Write the nature of tourism Geography.
- b) Write a note on Geo - tourism.
- c) Explain the role of railway in tourism activities.
- d) Explain the impact of tourism on traditional art's
- e) Write the objectives of world tourism organization.
- f) Write a note on meghat national part.

Q3) Attempt any five out of seven.

[25]

- a) Explain the scope of tourism geography.
- b) Explain the physical determinants of tourism development.
- c) Write a note on sport tourism.
- d) Write a role of tourist guide in tourism development.
- e) Explain the economic impact of tourism.
- f) Write the objectives of India Tourism Development corporation (ITDC).
- g) Write the role of travel and tourism agencies in tourism development.

Q4) Attempt any one out of two.

[10]

- a) Explain the role of modes of transportation in tourism.
- b) Write the case study of mahableswar in detail.

Total No. of Questions : 4]

PC2290

[6312]-109
T.Y.B.A. (SODL)
GEOGRAPHY
CC2-P : Geography of Tourism
(2019 Pattern) (Annual System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) 'पर्यटन भूगोलाची' व्याख्या करा.
- ब) सहल पूर्व नियोजनाचे कोणतेही दोन टप्पे सांगा?
- क) MTDC चे पूर्ण रूप लिहा.
- ड) पर्यटनावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन राजकीय घटक सांगा?
- इ) वैद्यकीय पर्यटनाची व्याख्या करा.
- फ) प्रवास वेळेनुसार पर्यटनाचे प्रकार सांगा.
- य) जास्त अंतराच्या सहलींसाठी कोणता वाहतुकीचा प्रकार सर्वात स्वस्त आहे?
- र) निवास व्यवस्थेचे प्रकार लिहा.
- ल) निवासावरती परिणाम करणारे घटक नमुद करा.
- व) भारतातील कोणत्याही दोन थंड हवेच्या ठिकाणांची नावे लिहा?
- त) ITDC ने सुरू केलेल्या योजना नमुद करा.
- थ) पर्यटनाचा संस्कृतीवर होणारा परिणाम लिहा.

प्र.2) खालील सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) पर्यटन भूगोलाचे स्वरूप लिहा.
- ब) 'भू-पर्यटन' टीप लिहा.
- क) पर्यटनामधील रेल्वेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) पर्यटनाचा सांस्कृतिक कलेवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- इ) जागतिक पर्यटन संघटनेचे उद्देश लिहा.
- फ) 'मेळघाट राष्ट्रीय उद्यान' टीप लिहा.

प्र.3) सातपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) पर्यटन भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) पर्यटनाच्या विकासावरती परिणाम करणारे प्राकृतिक घटक स्पष्ट करा.
- क) 'खेळ पर्यटन' टीप लिहा.
- ड) पर्यटन विकासातील पर्यटक मार्गदर्शकाची भूमिका लिहा.
- इ) पर्यटनाचे आर्थिक घटकांवर होणारे परिणाम लिहा.
- फ) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- य) पर्यटन विकासातील 'प्रवास व पर्यटन संस्थांचे' महत्त्व लिहा.

प्र.4) दोनपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) पर्यटनातील वाहतुकीच्या प्रकारांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) महाबळेश्वरचा विशिष्ट विषयगत अभ्यास सविस्तर वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2291

[6312]-110

T.Y.B.A. (SODL)

PSYCHOLOGY

**CC2-L/SEC3-L : Industrial & Organizational Psychology and
Applied Psychology
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidate:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following.

[10]

- a) What is the outsourcing?
- b) Define the educational psychology.
- c) What is anxiety?
- d) What is the downsizing?
- e) What is motion and time study?
- f) What is mental retardation?
- g) What is the Diagnostic and Statistical Manual (DSM)?
- h) Write an child abuse.
- i) What is the drug addiction?
- j) What is early childhood period?
- k) What is cognitive motivation?
- l) Write on the ashramshala?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of Seven from the following. **[25]**

- a) Write the purpose of job analysis.
- b) Explain the sources of motivation.
- c) What is the cognitive behavioral therapy (CBT)?
- d) Explain the paired comparison method of appraisal.
- e) Write on New Education Policy - 2020.
- f) Describe the sources of performance appraisal.
- g) Explain the classification of stress in adolescence.

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) Explain the history of industrial psychology.
- b) Discuss in detail the interview as an employee selection techniques.
- c) Differentiate between teaching method and teaching strategy.
- d) Write a short note on transfer of training.
- e) Explain the four steps in learning.
- f) Mention the seven step process of self - discipline.
- g) What is 360 degree appraisal?

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) What is industrial psychology? Explain functions of industrial psychology.
- b) Define the development psychology. Discuss the scope of human development in psychology.

Total No. of Questions : 4]

PC2291

[6312]-110

T.Y.B.A. (SODL)

PSYCHOLOGY

**CC2-L/SEC3-L : Industrial & Organizational Psychology and
Applied Psychology**

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) आउटसोर्सिंग म्हणजे काय?
- ब) शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याख्या सांगा.
- क) चिंता म्हणजे काय?
- ड) कर्मचारी कपात म्हणजे काय?
- इ) गती आणि वेळ अभ्यास म्हणजे काय?
- फ) मानसिक दुर्बलता म्हणजे काय?
- य) डायग्नोस्टिक आणि स्टॅटिस्टिकल मॅन्युअल (DSM) म्हणजे काय?
- र) बाल-शोषणा बद्दल लिहा.
- ल) मादक पदार्थांचे व्यसन म्हणजे काय?
- व) बालपणीचा कालखंड काय आहे ते सांगा?
- त) संज्ञानात्मक प्रेरणा म्हणजे काय?
- थ) आश्रमशाळा यावर थोडक्यात लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) कार्य विश्लेषणाच्या उद्देशाचे वर्णन करा.
- ब) प्रेरणाचे स्रोत स्पष्ट करा.
- क) संज्ञानात्मक वर्तणूक थेरपीचे वर्णन करा.
- ड) मूल्यमापनाची युग्म तुलना पद्धत स्पष्ट करा.
- इ) नवीन शैक्षणिक धोरण - 2020 बद्दल लिहा.
- फ) निर्वर्तन मूल्यांकनाच्या स्रोतांचे वर्णन करा.
- य) किशोरावस्थेतील तणावाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) औद्योगिक मानसशास्त्राचा इतिहास स्पष्ट करा.
- ब) मुलाखत या कर्मचारी निवड तंत्रावर तपशीलवार चर्चा करा.
- क) शिकवण्याची पद्धत आणि शिकवण्याची रणनीती यामधील फरक स्पष्ट करा.
- ड) प्रशिक्षण हस्तांतरित या बद्दल टीप लिहा.
- इ) अध्ययनाच्या चार पायऱ्या समजावून सांगा.
- फ) स्वयं-शिस्तीच्या सात चरणांच्या प्रक्रियेचा उल्लेख करा.
- य) 360 डिग्री मूल्यांकन म्हणजे काय?

प्र.4) खालील दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) औद्योगिक मानसशास्त्र म्हणजे काय? औद्योगिक मानसशास्त्राची कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) विकासात्मक मानसशास्त्राची व्याख्या सांगा. मानसशास्त्रातील मानवी विकासाच्या व्याप्तीची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2292

[Total No. of Pages : 2

[6312]-111

T.Y. B.A. (SODL)

ENGLISH

**SEC - 3A : Enhancing Employability Skills
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10×1=10]

- a) What is creative writing?
- b) Which are the online platforms of creative writing?
- c) What is covering letter?
- d) What does GDPI stand for?
- e) Define the term narration.
- f) Which are employability skills that everyone needs to possess?
- g) Enlist the fields where we employ English language.
- h) Write down any two characteristics at good business report.
- i) Urjit's _____ to power was rapid and unexpected.
(use appropriate word 'assent or assent')
- j) Write down one sentence by using "future perfect progressive".
- k) Define research proposal.
- l) What is acronyme of 'CMC'.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [5×5=25]

- a) Elaborate in detail popular varieties of creative writing.
- b) You are a president of library committee. Draft a notice for the committee members to inform them about book bank facilities to be offered to the students.
- c) What is communication? Elucidate communication styles that are witnessed in most workplaces.
- d) Define presentation skills and explain the skills required for making a good presentation.
- e) What does mean by vocabulary? Discuss the techniques for improving vocabulary.
- f) What are the steps involved in making a content writing.
- g) Define advertisement and explain in detail key players in advertising.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : [5×5=25]

- a) What is translation? Explain different methods of translation.
- b) There is a job vacancy for the post of content writer in Indian Express Head Office. Write an application letter to an editor of the Indian Express.
- c) Enumerate the skills and techniques for effective communication.
- d) Write a note with examples on 'present tense'.
- e) What is a research paper? Elaborate steps of writing a research paper.
- f) What is a blog writing? Which things to be kept in mind while writing an effective and engaging blog post?
- g) Analyse the steps include in the process of digital marketing.

Q4) Attempt any one out of two from the following. [10×1=10]

- a) Define social media. Analyse the different social media platforms and strategies for it.
- b) What is non-verbal communication? Discuss the elements of non-verbal with suitable examples.

x x x

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2293

[Total No. of Pages : 3

[6312]-112

T.Y.B.A. (SODL)

SANSKRIT (संस्कृत)

SEC3-D : प्रतिमानाटक आणि नीतिशतक
(2019 Pattern) (Annual System)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
All questions are compulsory.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any five from the following questions :

[10]

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- How many acts are there in प्रतिमानाटक ?
प्रतिमानाटकात एकूण किती अंक आहेत ?
- Fill in the blank with appropriate option योग्य पर्याय निवडून रिकामी जागा भरा.
पितुर्मे क्लेदितौ पादौ ममापि क्लेदितं। (शिरः/सुरः)
- Fill in the blank with appropriate option योग्य पर्याय निवडून रिकामी जागा भरा.
सर्वस्यास्य हि मङ्गलं स भगवान् वेद्यां स्थितः। (वसिष्ठः/कनिष्ठः)
- Fill in the blank रिकामी जागा भरा.
विद्या राजसू पूज्यते न हि धनं विद्याविहीनः।
- How many verses in the each paddhati of नीतिशतक ?
नीतिशतकातील प्रत्येक पद्धतीत एकूण किती श्लोक आहेत ?
- Who is the author of प्रतिमानाटक ?
प्रतिमानाटकाचा कर्ता कोण ?
- How is the नृपनीती according to नीतिशतक ?
नीतिशतकानुसार नृपनीती कशी असते ?

P.T.O.

इंग्रजी व मराठीत भाषांतर करा. (कोणत्याही पाचांचे)

- i) देवकुलिकः- अयं खलु तावत् सन्निहितसर्वरत्नस्य विश्वजितो यज्ञस्य प्रवर्तयिता प्रज्वलितधर्मप्रदीपो दिलीपः।
- भरतः- नमोस्तु धर्मपरायणाय। अभिधीयतां कस्तावदत्रभवान्।
- देवकुलिकः- अयं खलु तावत् संवेशनोत्थापनयोरनेकब्राह्मणजनसहस्रप्रयुक्तपुण्याहशब्दरवो रघुः।
- भरतः- अहो बलवान् मृत्युरेतामपि रक्षामतिक्रान्तः। नमोस्तु ब्राह्मणजनावेदितराज्यफलाय। अभिधीयतां कस्तावदत्रभवान्।
- देवकुलिकः- अयं खलु तावत् प्रियावियोगनिर्वेदपरित्यक्तराज्यभारो नित्यावभृथस्नानप्रशान्तरजा अजः।
- भरतः- नमोऽस्तु श्लाघनीयपश्चात्तापाय। (दशरथस्य प्रतिमामवलोकयन पर्याकुलो भूत्वा।) भोः! बहुमानव्याक्षिप्तेन मनसा सुव्यक्तं नावधारितम्। अभिधीयतां कस्तावदत्रभवान्।
- ii) भटः- जयतु कुमारः।
- भरतः- भद्र! किं शत्रुघ्नो मामभिगतः।
- भटः- अभिगतः खलु वर्तते कुमारः। उपाध्यायास्तु भवन्तमाहुः।
- भरतः- किमिति किमिति।
- भटः- एकनाडिकावशेषः कृत्तिकाविषयः। तस्मात् प्रतिपन्नायामेव रोहिण्यामयोध्यां प्रवेक्ष्यति कुमारः।
- भरतः- बाढमेवम्। न मया गुरुवचनमतिक्रान्तपूर्वम्। गच्छ त्वम्।
- भटः- यदाज्ञापयति कुमारः। (निष्क्रान्तः)
- भरतः- अथ कस्मिन् प्रदेशे विश्रमिष्ये। भवतु दृष्टम्। एतस्मिन् वृक्षान्तराविष्कृते देवकुले मुहूर्तं विश्रमिष्ये तदुभयं भविष्यति देवतपूजा विश्रमश्च।
- iii) उभौः- परित्रायतां परित्रायतां भवन्तः!!
- प्रथमः (ऊर्ध्वमवलोक्य।) अये वचनसमकाल एव दशरथस्यानृण्यं कर्तुं मयि स्थिते क्व यास्यसीति रावणमाहूयान्तरिक्षमुत्पतितो जटायुः।
- द्वितीयः- एष रोषादुद्वृत्तनयनः प्रतिनिवृत्तो रावणः।
- प्रथमः- एष रावणः।
- द्वितीयः- एष जटायुः।
- उभौः- हन्तैतदन्तरिक्षे प्रवृत्तं युद्धम्।
- प्रथमः- काश्यप! काश्यप! पश्य क्रव्यादीश्वरस्य सामर्थ्यम्।

- iv) विजया – हला नन्दिनिके! भण भण। अद्य कौसल्यापुरोगैः सर्वैरन्तः पुरैः प्रतिमागेहं द्रष्टुं गतैस्तत्र किल भर्तृदारको भरतो दृष्टः। अहं च मन्दभागा द्वारे स्थिता।
 नन्दिनिका – हला! दृष्टोऽस्माभिः, कौतूहलेन भर्तृदारको भरतः।
 विजया – भट्टिनी कुमारेण किं भणिता।
 नन्दिनिका – कीं भणितम्। अवलोकितुमपि नेच्छति कुमारः।
 विजया – अहो अत्याहितम्। राज्यलुब्धया भर्तृदारकस्य रामस्य राज्यविभ्रष्टं कुर्वत्यात्मनो वैधव्यमादिष्टम्। लोकोऽपि विनाशं गमितः निर्घृणा खलु भट्टिनी। पापकं कृतम्।
- v) यः प्रीणयेत्सुचरितैः पितरं स पुत्रो यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत्कलत्रम्।
 तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं य – देतत्रयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते।
- vi) भवन्ति नम्रास्तरवः फलोद्गमैः नवाम्बुभिर्भूमिविलम्बिनो घनाः।
 अनुद्धताः सत्पुरुषाः समृद्धिभिः स्वभाव एवैष परोपकारिणाम्।
- vii) लाङ्गूलचालनमधश्चरणावपातं भूमौ निपत्य वदनोदरदर्शनञ्च।
 श्चा पिण्डदस्य कुरुते गजपुङ्गवस्तु धीरं विलोकयति चाटुशतैश्च भुङ्क्तै।

Q3) Write notes (any five)

[25]

टीपा लिहा (कोणत्याही पाच)

- प्रवेशकः Praveśakaḥ
- सीता Sītā
- प्रतिमागृहम् Pratimāgr̥ham
- देवकुलिकः Devakulikah
- सुजनपद्धतिः Sujanapaddhatiḥ
- दैवपद्धतिः Daivapaddhatiḥ
- धैर्यपद्धतिः Dhairyapaddhatiḥ

Q4) Critically appreciate the sixth act of Pratimānāṭaka .

[10]

प्रतिमा नाटकाच्या सहाव्या अंकाचे चिकित्सक रसग्रहण करा.

OR/किंवा

Write an essay on 'अर्थपद्धतिः'

'अर्थपद्धतिः' यावर निबंध लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2294

[Total No. of Pages : 4

[6312]-113

T.Y. B.A. (SODL)

SOCIOLOGY

**SEC-3-K : Crime and Society and Introduction to Human Rights
and Social Justice
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) What is the Public Health System?
- b) When did the Government of India passed the Human Right Act?
- c) Who is the founder of probation?
- d) What is mean by parole?
- e) Write the definition of terrorism.
- f) When is 'World Human Rights Day'?
- g) Explain the concept of Social Justice.
- h) How many fundamental rights are given to the citizen by the constitution of India?
- i) When did the united nations approve the 'Universal Declaration of Human Rights'?
- j) Who put forth the labelling theory?
- k) When was the first prison established in India?
- l) Who is the founder of criminology?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Discuss 'LGBTQ'.
- b) Write down the characteristics of caste.
- c) Explain the characteristics of Human Rights.
- d) Discuss on open prison.
- e) Elaborate the concept of 'white collar crime'.
- f) Explain the contribution of the Marxist approach to crime.
- g) Write the characteristics of crime occurring in modern society.

Q3) Attempt any five out of seven from the following

[25]

- a) Discuss on 'Public Health System'.
- b) Discuss 'Minorities in India'.
- c) Explain the importance of Human Rights.
- d) What is cyber crime?
- e) State the causes of juvenile delinquency.
- f) Write a short note on Howard Becker's Labelling Theory.
- g) Explain the causes of crime.

Q4) Attempt any one out of two from the following:

[10]

- a) Discuss the importance of Indian constitution and explain the preamble of constitution.
- b) Explain the details the crime committed against women.

Total No. of Questions : 4]

PC2294

[6312]-113

T.Y. B.A. (SODL)

SOCIOLOGY

SEC 3-K : Crime and Society and Introduction to Human Rights
and Social Justice

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सार्वजनिक आरोग्य व्यवस्था म्हणजे काय?
- ब) भारत सरकारने 'मानवाधिकार अधिनियम' कधी पारित केले?
- क) परीविक्षा पद्धतीचा शिल्पकार कोण होता?
- ड) अभिवचन (पॅरोल) म्हणजे काय?
- इ) दहशतवादाची व्याख्या लिहा.
- फ) जागतिक मानवी 'अधिकार दिन' म्हणुन कधी पाळण्यात येतो?
- य) सामाजिक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- र) भारतीय राज्यघटनेने नागरिकांना किती मुलभूत हक्क दिले आहेत?
- ल) संयुक्त राष्ट्राने मानवी हक्कांचा वैश्विक जाहिरनामा कधी मंजूर केला?
- व) गुन्ह्याचा शिक्षामोर्तब (लेबलिंग) सिद्धांत कोणी मांडला?
- त) भारतामध्ये पहिल्या कारागृहाची स्थापना कधी झाली?
- थ) गुन्हेगारी शास्त्राचा जनक कोण?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) 'LGBTQ' यांची चर्चा करा.
- ब) जातीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) मानवी हक्कांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ड) 'खुले कारागृह' यावर चर्चा करा.
- इ) पांढरपेशीय गुन्ह्याची संकल्पना विशद करा.
- फ) गुन्ह्या संबंधित मार्क्सवादी परिप्रेक्ष्याचे योगदान स्पष्ट करा.
- य) आधुनिक समाजात घडणाऱ्या गुन्ह्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.3) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सार्वजनिक आरोग्य व्यवस्था यावर चर्चा करा.
- ब) भारतातील अल्पसंख्याक याची चर्चा करा.
- क) मानवी हक्कांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) सायबर गुन्हा म्हणजे काय?
- इ) बालगुन्हेगारीची कारणे सांगा.
- फ) हॉवर्ड बेकरच्या शिकामोर्तब (लेबलिंग) सिद्धांतावर टीप लिहा.
- य) गुन्ह्याची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दोन प्रश्नांपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) भारतीय राज्यघटनेचे महत्त्व सांगून संविधानाची उद्देशिका किंवा उद्देशपत्रिका स्पष्ट करा.
- ब) स्त्रियांविरूद्ध घडणाऱ्या गुन्ह्यांचे विस्तृत विवेचन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

PC2295

[6312]-114

T.Y.B.A. (SODL)

MATHEMATICS

**SEC3 - N : C - Programming and Financial Mathematics
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of scientific non-programmable calculator is allowed.*

Q1) Attempt any TEN of the following :

[10]

- a) Explain the term state price.
- b) Define equilibrium set.
- c) Explain the term startup point for an efficient small firm.
- d) Under what condition is demand said to be inelastic'?
- e) True or False : At startup point marginal cost equal to average variable cost.
- f) True or False : At break-even point, the marginal cost is equal to the average cost.
- g) What is the difference between 5 and '5' ?
- h) What is the purpose of break statement.
- i) Explain meaning of floatclass[6].
- j) Find the value of the expression : $4 * (7\%2) + ((3 + 10 - 3\%2)/(5 - 3))$.
- k) What are the logical operators used in C?
- l) Explain the meaning of array initialisation `int a[5] = {1, 2, 3, 4, 5};`

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE of the following :

[25]

- a) The supply and demand functions for a good are $q^S(p) = 15p - 41$, $q^D(p) = 40 - 12p$. Suppose the suppliers operate according to the cobweb model and that the initial price is 2.5. Write down explicit formulae for p_t and q_t , the price and quantity in year t .
- b) Suppose that Quality Widgets Limited is an efficient small firm with cost function $C(q) = q^3 - 10q^2 + 100q + 196$ and suppose also that maximum level of weekly production is $L = 10$. Show that
- i) At breakeven, the derivative of average cost is 0.
- ii) At startup, the derivative of average variable cost is 0.
- c) Suppose the matrix of returns for the Apathian investor is

$$R = \begin{bmatrix} 1.05 & 0.95 \\ 1.05 & 1.05 \\ 1.37 & 1.42 \end{bmatrix}. \text{ Show that the portfolio } Y = (500 \ 10000 \ 1000) \text{ is}$$

riskless. Find an arbitrage portfolio. Which election might an investor prefer for portfolio $Z = (1000 \ -2000 \ 1000)$?

- d) Suppose that the supply and demand functions for a commodity are $q^S(p) = 3p - 21500$, $q^D(p) = 8500 - p$. Assuming that the suppliers operate according to the cobweb model, find a recurrence equation for the sequence P_t of prices. Find the explicit solution given that $p_0 = 7499$, and describe in words how the sequence p_t behaves?
- e) An amount of 2000 is invested and attracts interest at a rate equivalent to 8 % per annum. Find the total after one year if the interest is compounded
- i) annually
- ii) quaterly
- iii) daily
- if the year is not a leap year.
- f) Show that if the demand function for a good is $q^D(p) = a - bp$ for some positive constants a and b , then the demand is inelastic in the range $0 < p < a/2b$.
- g) The demand function for a commodity takes the form $q^D(p) = a + bp + \frac{c}{p}$, for some constants a, b, c . When $p = 1$, the quantity demanded is 60, when $p = 2$, it is 40, and when $p = 4$, it is 15. Find constants a, b, c .

Q3) Attempt any FIVE of the following :

[25]

- a) Write a short note of while loop.
- b) Write a short note on if-else statement.
- c) Write a short note on user defined function. Give an example.
- d) Write a C program to check whether a given number is palindrome or not.
- e) Write a short note on types of operators in C.
- f) Write a short note on one dimensional array.
- g) Write a C program to find gcd of two numbers using functions.

Q4) Attempt any ONE of the following :

[10]

- a) Suppose that Quality Widgets Limited is an efficient small firm with cost function $C(q) = q^3 - 10q^2 + 100q + 196$ and suppose also that maximum level of weekly production is $L = 10$. Show that
 - i) At startup, the marginal cost equals average variable cost.
 - ii) At breakeven, the marginal cost equals the average cost.
- b)
 - i) Write a C program to find transpose of a matrix.
 - ii) Write a C program to check whether a given number is perfect or not.

x x x